

ชั้นสอบสวนจำเลยให้การรับว่า ในวันดังกล่าวจำเลยได้ใช้สมุดคู่ฝากถอนเงินสดจำนวนดังกล่าวไปจากผู้เสียหายจริง ดังนี้ เห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนได้สอบสวนในข้อหาความผิดฐานฉ้อโกงด้วยแล้ว แม้ว่าในข้อหาความผิดฐานฉ้อโกง พนักงานสอบสวนจะไม่ได้สอบปากคำจำเลยได้ไปฉ้อโกงหรือหลอกลวงผู้ใดไว้ก็ตาม ก็ไม่ใช่ข้อสาระสำคัญ เพราะในการสอบสวนไม่มีข้อห้ามตามกฎหมายว่าพนักงานสอบสวนจะต้องสอบสวนมากนักน้อยเพียงใด เมื่อมีการสอบสวนในความผิดฐานฉ้อโกงโดยชอบแล้ว พนักงานอัยการจึงมีอำนาจฟ้องจำเลยในความผิดฐานฉ้อโกง (ฎ.๔๐๓๗/๒๕๕๒)

๔. กรณีผู้เยาว์ร้องทุกข์ด้วยตนเอง โดยบิดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรมมิได้ลงลายมือชื่อหรือให้ความยินยอมในการร้องทุกข์ ก็เป็นการร้องทุกข์ที่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๗) และมาตรา ๑๒๓ มิได้บัญญัติว่า การร้องทุกข์ของผู้เยาว์ต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรมหรือบุคคลดังกล่าวต้องลงลายมือชื่อในการร้องทุกข์ของผู้เยาว์ด้วย (ฎ.๓๙๑๕/๒๕๕๑)

๕. กรณีที่ผู้เสียหายไม่ติดใจดำเนินคดีผู้ต้องหาโดยมีเงื่อนไข ยังไม่อาจถือว่าเป็นการยอมความสิทธินำคดีอาญาไปฟ้องไม่ระงับไป พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้อง (ฎ.๓๐๓๘/๒๕๓๑)

๒.๓ เขตอำนาจการสอบสวน

พนักงานอัยการต้องตรวจดูว่าการสอบสวนได้กระทำโดยพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ ถึงมาตรา ๒๑ หรือไม่ โดยต้องดูว่าพนักงานสอบสวนท้องที่ใดมีอำนาจสอบสวนเพราะความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินอาจเกิดขึ้นในหลายท้องที่ และต้องตรวจดูว่าอยู่ในเขตอำนาจศาลที่พนักงานอัยการจะฟ้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒, ๒๔ หรือไม่ด้วย เช่น

- การที่จำเลยรับเงินค่าสินค้าจากลูกค้าของโจทก์ร่วมที่จังหวัดต่างๆ แล้วไม่โอนเงินค่าสินค้าให้แก่โจทก์ร่วมกับไม่มาชำระบัญชีกับโจทก์ร่วมที่อำเภอกระทุ่มแบน ดังนี้ ความผิดฐานยกยอกจึงอาจเกิด อ่างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นตั้งแต่จำเลยรับเงินจากลูกค้าของโจทก์ร่วมแต่ละจังหวัดจนถึงสำนักงานของโจทก์ร่วม ซึ่งเป็นสถานที่ที่จำเลยต้องมาชำระบัญชีกับโจทก์ร่วม กรณีเป็นเรื่องที่จำเลยกระทำความผิดต่อเนื่องกันในท้องที่ต่างๆ เกินกว่าท้องที่หนึ่งขึ้นไป และเป็นความผิดซึ่งมีหลายกรรมกระทำลงในท้องที่ต่างๆ กันตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙ (๓) และ (๔) พนักงานสอบสวนในท้องที่หนึ่งท้องที่ใดที่เกี่ยวข้องมีอำนาจสอบสวนได้ เมื่อโจทก์ร่วมไปแจ้งความต่อเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรกระทุ่มแบน พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรกระทุ่มแบนจึงมีอำนาจสอบสวน โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง (ฎ.๗๔๔๕/๒๕๕๕)

- เหตุเกิดขึ้นระหว่างตำบลนาเมืองเพชร อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง และเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวพันกัน จำเลยทั้งสองถูกจับกุมในท้องที่อำเภอสีเกา จึงเป็นกรณีเป็นการไม่แน่ว่าการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์และฐานทำให้เสียทรัพย์กระทำในท้องที่ใด พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรอำเภอสีเกา ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนท้องที่ที่จับจำเลยทั้งสองได้ย่อมเป็นผู้รับผิดชอบและมีอำนาจสอบสวนคดีนี้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙ (๑) และวรรคสอง (ก) (ฎ.๘๕๔๕/๒๕๕๕)

- จำเลยฎีกาว่าพันตำรวจเอก ส. พนักงานสอบสวนกองกำกับการ ๑ กองปราบปราม ได้รับแจ้งความร้องทุกข์และได้ทำการสอบสวนไปบ้างแล้วจึงขออนุญาตทำการสอบสวนต่อผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลางการสอบสวน ก่อนที่จะได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ที่พันตำรวจเอก ส. สอบสวนไปนั้น จึงเป็นการไม่ชอบถือว่าไม่มีการสอบสวน พนักงานอัยการจึงไม่มีอำนาจฟ้อง เห็นว่าประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๖) บัญญัติไว้ว่าบัญญัติไว้ว่า "พนักงานสอบสวนความถึงเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน" และมาตรา ๑๘ วรรคสองบัญญัติไว้ว่า "สำหรับในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีให้ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิดหรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตนหรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้" คดีนี้ปรากฏว่าเหตุเกิดที่แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อยและแขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวพันกัน ขณะสอบสวนคดีนี้ พันตำรวจเอก ส. รับราชการประจำกองกำกับการ ๑ กองปราบปราม ซึ่งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ประกาศ ณ วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๑๕ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ แห่งพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๐๘ ออกประกาศเรื่อง กำหนดหน่วยงาน เขตอำนาจการรับผิดชอบและเขตพื้นที่การปกครองของหน่วยราชการในกรมตำรวจ ข้อ ๘ กำหนดว่า "กองปราบปรามมีเขตอำนาจการรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและตามบทกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดคดีอาญาทั้งหลายที่ราชอาณาจักร" ดังนี้ พันตำรวจเอก ส. จึงมีอำนาจสอบสวนคดีนี้อยู่แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ แต่ที่กรมตำรวจวางระเบียบไว้ว่า "กองปราบปรามและกองตำรวจสันติบาลจะทำการสอบสวนความผิดอาญาได้ต่อเมื่อได้รับคำสั่งหรืออนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจหรือรองอธิบดีกรมตำรวจหรือผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจหรือผู้บัญชาการตำรวจสอบสวน" นั้น ก็เพื่อเป็นการแบ่งแยกความรับผิดชอบในการสอบสวนคดีมิให้สับสนกับอำนาจของพนักงานสอบสวนท้องที่เกิดเหตุซึ่งเป็นเรื่องภายในของกรมตำรวจ ดังนั้น เมื่อพันตำรวจเอก ส. ได้รับอนุญาตให้เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีนี้แล้ว แม้จะได้รับอนุญาตภายหลังจากที่ได้ทำการสอบสวนไปบ้างแล้วการสอบสวนตั้งแต่ต้นก็เป็นการสอบสวนที่ชอบด้วยกฎหมาย พนักงานอัยการจึงมีอำนาจฟ้องฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น (ฎ.๑๕๖๐/๒๕๓๑)

๒.๔ พยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวน

พยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ประกอบด้วยพยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ ดังนี้

พยานบุคคล พนักงานสอบสวนต้องสอบสวนผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหา และพยานบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องไว้เป็นพยานให้เพียงพอต่อรูปคดี ในบางคดีโดยเฉพาะคดีความผิดฐานยักยอกหรือฉ้อโกงซึ่งมีการกระทำความผิดหลายกรรมและเอกสารประกอบจำนวนมาก บางคดีพนักงานสอบสวนสอบสวนผู้รับมอบอำนาจจากผู้เสียหายเพียงปากเดียวซึ่งเป็นพยานที่มีได้รู้เห็นเหตุการณ์ โดยมิได้สอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเอกสารมาด้วย แล้วรีบส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อมิให้สำนวนค้างที่พนักงานสอบสวน ซึ่งหากพนักงานอัยการจะสั่งสอบสวนเพิ่มเติมอย่างกรณีปกติ ก็ต้องใช้เวลาสอบสวนเพิ่มเติมมาก ทำให้สำนวนค้างส่งกรณีเช่นนี้พนักงานอัยการอาจสั่งให้พนักงานสอบสวนเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ที่ขาดและเพื่อความสะดวกในการสอบสวนจึงให้คืนสำนวนการสอบสวนให้พนักงานสอบสวน โดยถือว่าการสอบสวนยังไม่แล้วเสร็จตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐

ในคดีความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์หรือคดีความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุกซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีร้องขอ การถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอและพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็ก

นั้น และในกรณีที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เห็นว่าการถามปากคำเด็กคนใดหรือคำถามใด อาจจะมีผลกระทบต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ให้พนักงานสอบสวนถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เป็นการเฉพาะตามประเด็นคำถามของพนักงานสอบสวน โดยมีให้เด็กได้ยินคำถามของพนักงานสอบสวนและห้ามมิให้ถามเด็กซ้ำซ้อนหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควรตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๓๓ ทวิ ในการสอบสวนผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนต้องแจ้งสิทธิตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๓๔/๔ และแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดแล้วจึงแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๓๔ ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่อายุไม่เกิน ๑๘ ปี ก่อนเริ่มถามคำให้การ พนักงานสอบสวนต้องสอบถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ และจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๓๔/๑ และพนักงานสอบสวนต้องสอบสวนโดยแยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก โดยมีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอและพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย และต้องจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียงการถามปากคำดังกล่าวซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๓๓ ทวิ, ๑๓๔/๒

พยานเอกสาร ในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์โดยทั่วไปจะมีพยานเอกสารไม่มาก ยกเว้นความผิดฐานยักยอกหรือฉ้อโกงอาจมีเอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวนมากซึ่งพนักงานอัยการต้องตรวจสอบว่าพยานเอกสารดังกล่าวครบถ้วนตามความผิดแต่ละข้อหาหรือไม่

พยานวัตถุ พยานวัตถุที่พนักงานสอบสวนยึดไว้เป็นของกลางในคดี ส่วนใหญ่พนักงานสอบสวนจะเก็บรักษาไว้โดยมิได้ส่งมาพร้อมกับสำนวน แต่พนักงานสอบสวนจะจัดทำบัญชีของกลางแสดงรายละเอียดไว้ในสำนวนการสอบสวนตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๓๙ แต่แผ่นซีดีหรือดีวีดีบันทึกภาพและเสียงการถามปากคำผู้เสียหาย พยาน และผู้ต้องหาซึ่งอายุไม่เกิน ๑๘ ปี หากพนักงานสอบสวนมิได้ส่งมาพร้อมสำนวน พนักงานอัยการต้องสั่งสอบสวนเพิ่มเติมให้พนักงานสอบสวนส่งมาประกอบสำนวนเพราะต้องใช้ยื่นต่อศาลเพื่อเป็นพยานหลักฐานกรณีที่จำเลยสู้คดี นอกจากนี้ในบางคดีไม่มีประจักษ์พยานเห็นผู้ต้องหาขณะลักทรัพย์ คงเห็นการกระทำผิดของผู้ต้องหาจากกล้องที่วิงจอร์ปิดที่บันทึกภาพไว้ได้ ภาพจากกล้องวงจอร์ปิดจึงเป็นหลักฐานสำคัญในคดี แต่ปรากฏว่าภาพผู้ต้องหาขณะกระทำความผิดซึ่งพิมพ์จากกล้องวงจอร์ปิดที่พนักงานสอบสวนส่งมาพร้อมกับสำนวน ภาพมักมองเห็นหน้าผู้ต้องหาไม่ชัดเจน ไม่สามารถยืนยันได้ว่าเป็นคนเดียวกับผู้ต้องหาที่ถูกจับได้หรือไม่เนื่องจากการตั้งค่าความละเอียดการบันทึกภาพของกล้องวงจอร์ปิด และการตั้งค่าเครื่องพิมพ์แบบพิมพ์เอกสารและกระดาษที่ใช้ในการพิมพ์ซึ่งพนักงานสอบสวนมักใช้กระดาษธรรมดา มิใช่กระดาษสำหรับพิมพ์ภาพถ่าย ซึ่งหากจำเลยปฏิเสธสู้คดี ส่วนใหญ่ศาลจะพิพากษายกฟ้อง เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว พนักงานอัยการจึงควรสั่งให้พนักงานสอบสวนพิมพ์ภาพใหม่โดยตั้งค่าความละเอียดของเครื่องพิมพ์แบบพิมพ์รูปภาพและใช้กระดาษแบบกระดาษพิมพ์รูปภาพ และส่งแผ่นบันทึกภาพเคลื่อนไหวของกล้องวงจอร์ปิดมาประกอบสำนวนด้วย โดยเฉพาะคดีที่ยังไม่ได้ตัวผู้ต้องหามาฟ้อง (ส.๒) หากพนักงานอัยการไม่สั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการดังกล่าวไว้ก่อน ต่อมาภายหลังจับผู้ต้องหาได้ พนักงานอัยการจะสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการดังกล่าว พนักงานสอบสวนก็อาจไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะภาพจากกล้องวงจอร์ปิดถูกลบไปแล้วหรือพนักงานสอบสวนอาจทิ้งแผ่นวีซีดีบันทึกภาพกล้องวงจอร์ปิดไปแล้ว

๒.๕ การตรวจรับสำนวนของพนักงานอัยการ

ในการตรวจรับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๑๓, ๑๔ และต้องตรวจสอบเขตอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการตามประกาศคณะกรรมการอัยการเรื่อง การแบ่ง

หน่วยงานและการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานภายในของสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.๒๕๕๔ และคำสั่งกรมอัยการหรือคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุดที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการแต่ละสำนักงานด้วย

๒.๕.๑ คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่อยู่ในอำนาจของสำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพย์สิน

คดีความผิดฐานฉ้อโกงและลักทรัพย์ซึ่งมีลักษณะความผิดดังจะกล่าวต่อไปนี้ที่เกิดขึ้นและอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลอาญา ศาลอาญารุงเทพใต้ ศาลอาญาธนบุรี ศาลจังหวัดพระโขนง และศาลจังหวัดตลิ่งชัน เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจและทรัพย์สิน ตามคำสั่งกรมอัยการที่ ๒๖/๒๕๓๑ และคำสั่งกรมอัยการที่ ๑๙/๒๕๓๔ คือ

๑. การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗
๒. การฉ้อโกงโดยเอกสารที่ผ่านทางธนาคารในการส่งสินค้าไปยังต่างประเทศ ตามประมวลกฎหมายอาญา
๓. การฉ้อโกงด้วยการใช้เอกสารเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือเอกสารการโอนเงินหรือตัวแลกเงินระหว่างประเทศปลอม ตามประมวลกฎหมายอาญา
๔. การฉ้อโกงด้วยการใช้พันธบัตร สิทธิบัตรหรือใบหุ้นปลอมหรือใช้โดยมิชอบ ตามประมวลกฎหมายอาญา
๕. การฉ้อโกงในการซื้อขายในตลาดค้าผลิตภัณฑ์ล่องหน้า ตาม พ.ร.บ.การซื้อขายสินค้าเกษตรล่องหน้า พ.ศ.๒๕๔๒ และประมวลกฎหมายอาญา
๖. การฉ้อโกงในการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตาม พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕
๗. การฉ้อโกงด้วยการใช้บัตรเครดิต ตัวแลกเงินเดินทางระหว่างประเทศปลอม ตามประมวลกฎหมายอาญา
๘. การฉ้อโกงหรือลักทรัพย์จากเครื่องจ่ายเงินสดอัตโนมัติ ตามประมวลกฎหมายอาญา
๙. การฉ้อโกงและฉ้อฉลในการซื้อขายสินค้าจำนวนมาก ตามประมวลกฎหมายอาญา
๑๐. การฉ้อโกงโดยใช้เทคโนโลยีแผนใหม่ เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์หรือเทเลกซ์ปลอม ตามประมวลกฎหมายอาญา และ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐
๑๑. การฉ้อโกงทางการค้าโดยใช้อุบาย ตามประมวลกฎหมายอาญา
๑๒. การฉ้อโกงบริษัทประกันภัย ตามประมวลกฎหมายอาญา
๑๓. การฉ้อโกงและปลอมแปลงบัตรโดยสารยานพาหนะในการเดินทางหรือเอกสารเดินทาง ตามประมวลกฎหมายอาญา

หากพนักงานสอบสวนส่งสำนวนคดีความผิดลักษณะดังกล่าวมายังสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญาต่างๆ ก็ต้องคืนสำนวนพนักงานสอบสวนหรือโอนสำนวนไปยังสำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรแล้วแต่กรณี ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๕๙ แต่หากสำนวนคดีอาญาที่มีความผิดหลายฐานซึ่งเกี่ยวพันกัน และมีความผิดฐานอื่นซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่าความผิดข้อใดข้อหนึ่งหรือลักษณะดังกล่าว พนักงานอัยการในสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญาต่างๆ ก็มีอำนาจสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องทุกข้อหา รวมทั้งความผิดฐานข้อใดข้อหนึ่งและลักษณะดังกล่าวได้ในกรณีที่มิคำสั่งฟ้องผู้ต้องหา ให้ดำเนินการฟ้องผู้ต้องหาในฐานความผิดที่มีอัตราโทษต่ำกว่ารวมไปด้วยเป็นคดีเดียวกันโดยไม่ต้องแยกฐานความผิดที่มีอัตราโทษต่ำกว่าไปให้สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการฟ้องเป็นสำนวนคดีใหม่อีก เว้นแต่พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญา จะสั่งไม่ฟ้องเฉพาะฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงกว่า กรณีเช่นนี้เมื่อมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องในฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงแล้ว ให้ส่งสำนวนคดีสำหรับข้อหาดังกล่าวไปให้พนักงานสอบสวนนำส่งพนักงานอัยการสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรที่มีเขตอำนาจเป็นผู้ดำเนินคดี ตามนัยระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๕๙ วรรคแรก

๒.๕.๒ การตรวจรับสำนวนคดีศาลแขวง

การตรวจรับสำนวนคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง ต้องพิจารณาตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๕๔๙ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ และข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการขออนุญาตฟ้อง พ.ศ.๒๕๕๖ โดยต้องตรวจเรื่องต่างๆ ดังนี้ด้วย

๑. ข้อหาที่กล่าวหาอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวงหรือไม่ ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างสูงไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๗ ประกอบมาตรา ๒๕ (๕) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง ได้แก่ ความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๔ ฐานฉ้อโกงตามมาตรา ๓๔๑ ฐานฉ้อโกงค่าแรงค่าจ้างตามมาตรา ๓๔๔ ฐานฉ้อโกงค่าอาหารค่าเครื่องดื่มค่าโรงแรมตามมาตรา ๓๔๕ ฐานชักจูงให้ผู้อื่นจำหน่ายทรัพย์สินโดยเสียเปรียบตามมาตรา ๓๔๖ ฐานโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๔๙, ๓๕๐ ฐานยกยอกตามมาตรา ๓๕๒, ๓๕๓, ๓๕๕ ฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา ๓๕๘ และความผิดฐานบุกรุกตามมาตรา ๓๖๒, ๓๖๓, ๓๖๔

๒. หนังสือนำส่งคดีฟ้องอาญาหรือหนังสือส่งสำนวนการสอบสวนปรากฏว่ามีข้อหาอื่นอันเป็นความผิดเกี่ยวพันที่เป็นกรกระทำกรรมเดียวกันซึ่งมีอัตราโทษเกินอำนาจศาลแขวงซึ่งพนักงานสอบสวนได้แยกไปดำเนินคดีต่างหากหรือไม่ หากมี ก็ต้องไม่รับสำนวนและต้องแจ้งให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนไปยังสำนักงานอัยการที่มีอำนาจพิจารณาข้อหาที่เกินอำนาจศาลแขวง เพราะหากฟ้องต่อศาลแขวงและศาลพิพากษาลงโทษจำเลยแล้ว จะทำให้ข้อหาอื่นที่เกี่ยวพันกันซึ่งมีอัตราโทษเกินอำนาจศาลแขวงไม่สามารถฟ้องต่อศาลได้อีกเพราะจะเป็นฟ้องซ้ำ (หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส๐๐๑๖(บท)๑๓๐๙ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๒)

๓. พนักงานสอบสวนได้นำผู้ต้องหาไปยังสำนักงานอัยการภายหลัง ๔๘ ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ หรือนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับแจ้งข้อหา (กรณีไม่มีการจับ) หรือไม่ กรณีถูกจับมิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ต้องหาจากที่จับมายังที่ทำการของพนักงานสอบสวน จากที่ทำการของพนักงาน

สอบสวนหรือจากที่ทำการของพนักงานอัยการมาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย กรณีไม่มีการจับ มีให้นับเวลาเดินทางตามปกติจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนหรือจากที่ทำการของพนักงานอัยการมาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย

๔. กรณีส่งสำนวนและผู้ต้องหาไปยังสำนักงานอัยการเกิน ๔๘ ชั่วโมงดังกล่าวในข้อ ๓ พนักงานสอบสวนได้ยื่นคำร้องมัดฟ้องต่อศาลแล้วหรือไม่ การมัดฟ้องจะต้องขอมัดฟ้องในทุกกระทง ความผิดด้วยโดยไม่มีข้อยกเว้นให้เลือกมัดฟ้องเฉพาะความผิดกระทงใดกระทงหนึ่งได้แม้จะเกี่ยวพันกันก็ตาม การขอมัดฟ้องในความผิดบางกระทงจึงไม่ครอบคลุมถึงกระทงความผิดอื่น กระทงความผิดใดที่ไม่ได้ขอมัดฟ้องไว้จึงต้องถือว่าพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๗ วรรคแรก (ฎ.๘๔๙๓/๒๕๓๘) หากมิได้มีการมัดฟ้องหรือขาดมัดฟ้อง ต้องให้พนักงานสอบสวนทำเป็นรูปสำนวนการสอบสวน โดยให้พนักงานสอบสวนระบุสาเหตุที่ไม่ได้ขอมัดฟ้อง หรือเหตุที่ขาดมัดฟ้องไว้ในสำนวนการสอบสวน และต้องส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมสำนวน เว้นแต่ผู้ต้องหาซึ่งถูกแจ้งข้อหาได้หลบหนีไป ให้เจ้าหน้าที่รับสำนวนลงสารบบรับความอาญาปรากฏตัวผู้ต้องหาที่ส่งตัวมา (ส.๑) หรือสารบบความอาญาปรากฏตัวผู้ต้องหาแต่ยังไม่ได้ตัวมาและหมายเหตุให้ชัดเจนว่าปรากฏตัวผู้ต้องหา แต่ยังไม่ได้ตัวมา (ส.๑ รอส่งตัว) แล้วแต่กรณี ถ้าปรากฏตัวผู้ต้องหาส่งมาพร้อมสำนวนการสอบสวน ให้ทำบันทึกแจ้งวันนัดให้ผู้ต้องหามาพบพนักงานอัยการ เพื่อฟังคำสั่งของพนักงานอัยการตามแบบพิมพ์บันทึกรับทราบวันนัดที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนดด้วย

๕. กรณีผู้ต้องหาเป็นนิติบุคคล พนักงานสอบสวนได้นำตัวกรรมการผู้มีอำนาจคนปัจจุบันของนิติบุคคลมาส่งพร้อมสำนวนหรือไม่ ซึ่งต้องดูจากหนังสือรับรองของนิติบุคคลผู้ต้องหา เพราะการฟ้องนิติบุคคลจะต้องนำกรรมการผู้มีอำนาจคนปัจจุบันของนิติบุคคลไปส่งศาลพร้อมฟ้องด้วย มิฉะนั้นศาลจะไม่รับฟ้อง เพราะถือว่าไม่มีตัวจำเลยมาศาลในวันฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ (ฎ.๒๗๙๗/๒๕๒๙)

ส่วนที่ ๓ การตรวจสำนวนและการทำความเข้าใจสิ่งคดี

หลักทั่วไปในการตรวจสำนวนทำความเข้าใจสิ่งคดี

๓.๑ การออกคำสั่งกรณีสิทธิฟ้องคดีอาญาระงับ

ในการพิจารณาสำนวนการสอบสวน ให้พนักงานอัยการพิจารณาเรื่องเงื่อนไขระงับคดีก่อน และพนักงานอัยการฟังระมัดระวังในเรื่องเงื่อนไขระงับคดีตลอดเวลาการดำเนินคดีเงื่อนไขระงับคดีตามข้อนี้ คือ

(๑) ผู้กระทำความผิดถึงแก่ความตาย

(๒) ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย

(๓) ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว เมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนศาลพิจารณา

(๔) เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง

(๕) เมื่อมีกฎหมายออกใช้ภายหลังการกระทำผิดยกเลิกความผิดเช่นนั้น

(๖) เมื่อคดีขาดอายุความ

(๗) เมื่อมีกฎหมายยกเว้นโทษ

(๘) เมื่อคดีเป็นความผิดต่อส่วนตัวและมีได้ร้องทุกข์ตามระเบียบ

(๙) เมื่อคดีเป็นความผิดต่อส่วนตัวและผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องแล้ว ไม่ว่าจะได้ยื่นฟ้องก่อนหรือหลังจากที่พนักงานอัยการได้รับสำนวนการสอบสวน และไม่ว่าคดีที่ผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องแล้วนั้น ศาลจะพิพากษาแล้วหรือไม่

(๑๐) เมื่อมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีนั้นแล้ว และไม่มีหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดีซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหาได้

(๑๑) กรณีอื่น (หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส(สฟปผ.)๐๐๑๘/ว๙๔ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๙ อัยการสูงสุดได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการออกคำสั่งว่า กรณีที่อธิบดีกรมศุลกากรหรือผู้มีอำนาจตามกฎหมายศุลกากรสั่งงดการฟ้องร้องผู้กระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ.๒๕๖๙ มาตรา ๑๐๒ และ มาตรา ๑๐๒ ทวิ เนื่องจากผู้ต้องหายินยอมและใช้ค่าปรับหรือได้ทำความตกลงหรือทำทัณฑ์บนหรือให้ประกัน อันเป็นเงื่อนไขระงับคดี โดยหากมีเงื่อนไขระงับคดีดังกล่าวให้พนักงานอัยการออกคำสั่งว่า “ยุติการดำเนินคดีเพราะสิทธิฟ้องคดีอาญาระงับไปตามกฎหมายในกรณีอื่น”)

ในกรณีที่คดีใดมีเงื่อนไขระงับคดีดังกล่าวในวรรคสอง ให้พนักงานอัยการสั่งคดีว่า “ยุติการดำเนินคดีเพราะ...(ระบุเงื่อนไขระงับคดี)...” โดยไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การสั่งยุติการดำเนินคดีดังกล่าวในวรรคสาม ให้พนักงานอัยการผู้มีอำนาจดำเนินคดีเป็นผู้พิจารณาสั่ง แล้วเสนอสำนวนให้ผู้บังคับบัญชาถัดขึ้นไปหนึ่งชั้นทราบโดยเร็วเพื่อประโยชน์ในการสั่งคดีตามข้อนี้ พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งสอบสวนเพิ่มเติมหรือสั่งให้ส่งพยานมาเพื่อซักถามได้ เมื่อมีคำสั่งยุติการดำเนินคดีตามข้อนี้แล้ว ให้พนักงานอัยการแจ้งคำสั่งยุติการดำเนินคดีแก่พนักงานสอบสวนเพื่อแจ้งให้ผู้ต้องหาและผู้ร้องทุกข์ทราบโดยเร็ว

ถ้าความปรากฏภายหลังว่าเหตุในการออกคำสั่งไม่ถูกต้อง ให้หัวหน้าพนักงานอัยการทำความเห็น แล้วส่งสำนวนพร้อมความเห็นไปให้อธิบดีเป็นผู้พิจารณาสั่งเพิกถอนคำสั่งนั้น เว้นแต่อธิบดีเป็นผู้ออกคำสั่ง ให้ทำความเห็นเสนอสำนวนตามลำดับชั้นไปให้อัยการสูงสุด หรือ รองอัยการสูงสุดผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้พิจารณาสั่ง

ถ้าความปรากฏแก่พนักงานอัยการว่า สิทธิฟ้องคดีอาญาได้ระงับตามข้อ ๕๔ ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ให้พนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นหรืออัยการศาลสูงแถลงข้อเท็จจริงดังกล่าวให้ศาลทราบ ถ้าความปรากฏต่อศาลเองว่า สิทธิฟ้องคดีอาญาระงับหรือตามที่พนักงานอัยการได้แถลงตามวรรคหนึ่ง และศาลได้สอบถามพนักงานอัยการ ให้พนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นเป็นผู้แถลงข้อเท็จจริงให้ศาลทราบ

๓.๒ วิธีการตรวจสำนวนและทำความเห็นสั่งคดี

การตรวจสำนวนและทำความเห็นสั่งคดี พนักงานอัยการจักต้องกระทำด้วยความรวดเร็ว เท่าเทียมกันและเป็นธรรม กับทั้งต้องให้เป็นที่ยึดถือศรัทธาแก่ประชาชน โดยเฉพาะคดีที่ผู้ต้องหาถูกคุมขังอยู่ ให้ดำเนินคดีโดยเร็วเป็นพิเศษ (ตามระเบียบฯ ข้อ ๕ และข้อ ๘) ในการพิจารณาสำนวน พนักงานอัยการต้องให้

ความสำคัญกับสำนวนทุกประเภทต้องพิจารณาและ**สั่งสอบสวนให้เสร็จสิ้นกระแสดความ ด้วยความรอบคอบ และรวดเร็ว** แล้วจึงมีความเห็นและคำสั่ง (ตามระเบียบฯข้อ ๔๙) ในคดีอาญาที่มีความสำคัญ เช่น โดยฐานความผิด โดยฐานะของผู้ต้องหา จำเลยหรือผู้เสียหาย หรือคดีที่อยู่ในความสนใจของประชาชนทั่วไป ให้หัวหน้าพนักงานอัยการพิจารณาเข้าร่วมดำเนินคดีหรือควบคุมการดำเนินคดีโดยใกล้ชิด และให้รายงานผลการดำเนินคดีดังกล่าวให้สำนักงานอัยการสูงสุดทราบเป็นกรณีพิเศษโดยผ่านอธิบดี (ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๕)

หลักการทั่วไปในการตรวจพิจารณาสำนวน (ตามระเบียบฯข้อ ๕๖) พนักงานอัยการต้องตรวจความถูกต้องของสำนวนการสอบสวนและพิจารณาสั่งสำนวนโดยละเอียดรอบคอบ พนักงานอัยการต้องทำความเข้าใจในสำนวนการสอบสวน โดยมีรายละเอียดดังนี้

(๑) ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจากการสอบสวน โดยระบุวัน เวลา สถานที่เกิดเหตุ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

(๒) การพิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนว่า เป็นพยานหลักฐานซึ่งน่าจะพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้หรือไม่ เช่น พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ รวมทั้งคำให้การของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน

(๓) แนวทางการดำเนินคดีจากพยานหลักฐาน คำรับสารภาพและข้อกฎหมายจะทำให้ศาลลงโทษได้หรือไม่

(๔) คำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องตามข้อหาและบทกฎหมายใด การขอเพิ่มโทษ การขอบวกโทษ การนับโทษต่อจากคดีอื่น และคำสั่งเกี่ยวกับของกลางในคดี รวมทั้งจะใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้หรือไม่

ในกรณีที่สำนวนการสอบสวนมีทั้งปรากฏตัวผู้กระทำความผิด และไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด ให้ถือว่าเป็นสำนวนปรากฏตัวผู้กระทำความผิด พนักงานอัยการไม่ต้องมีคำสั่งเกี่ยวกับเรื่องที่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด

ก่อนมีความเห็นหรือคำสั่ง ให้พนักงานอัยการพิจารณาพยานหลักฐานในคดีให้ได้ความแน่ชัดเสีย ก่อนว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดหรือไม่ หากยังไม่แน่ชัดก็ให้สั่งสอบสวนเพิ่มเติมหรือสั่งให้ส่งพยานมาเพื่อซักถามตามรูปคดี ในคดีที่แม้จะมีคำรับสารภาพของผู้ต้องหาอยู่แล้วก็ตาม ก็ควรพิจารณาพยานหลักฐานให้แน่ชัดเสียก่อน (ตามระเบียบฯ ข้อ ๖๙)

ในการตรวจพิจารณาสำนวนการสอบสวนก่อนมีความเห็นและคำสั่งโดยเฉพาะคำสั่งฟ้องผู้ต้องหาที่อาจเกิดข้อผิดพลาดและข้อผิดพลาดดังกล่าวจะไปปรากฏในชั้นพิจารณาของศาล เช่น เรื่องวันเวลา กระทำผิด สถานที่เกิดเหตุและข้อเท็จจริงในคำให้การพยานหรือเอกสารต่างๆ ในสำนวนการสอบสวน ซึ่งหากมีการอ้างส่งศาลประกอบการสืบพยานโจทก์ และปรากฏว่าวัน เวลา สถานที่เกิดเหตุ หรือข้อเท็จจริงไม่ตรงกัน อาจเป็นเหตุให้ศาลพิพากษายกฟ้องได้ ดังนั้นพนักงานอัยการจึงต้องใช้ความระมัดระวังตรวจสอบวัน เวลา สถานที่เกิดเหตุและข้อเท็จจริงในคำให้การพยานและเอกสารทุกฉบับให้ถูกต้องตรงกันทุกฉบับ หากมีฉบับใดไม่ถูกต้อง ต้องสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการให้ถูกต้องเสียก่อน

ในการวินิจฉัยสั่งคดี พนักงานอัยการมีอิสระในการวินิจฉัยสั่งคดีให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการพิจารณาสั่งคดีซึ่งได้แสดงผลอันสมควรประกอบแล้ว ย่อมได้รับความคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๑, ๒๒ การมีอิสระในการสั่งคดีดังกล่าวหมายความว่าสามารถสั่งคดีได้โดยไม่มีผู้ใดมา

บังคับให้สิ่งคดีตามที่ต้องการได้ แต่มิได้หมายความว่าสิ่งคดีได้ตามอำเภอใจ การสิ่งคดีจึงต้องพิจารณาตาม พยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวนและที่ได้จากการสอบสวนเพิ่มเติม จะนำข้อเท็จจริงนอกสำนวน เข้ามาใช้ในการสิ่งคดีไม่ได้ และดุลยพินิจในการสิ่งคดีต้องมีเหตุผลอันสมควรตามกฎหมายทั้งต้องกระทำโดย สุจริตและเที่ยงธรรม ในกรณีที่มีพยานหลักฐานชัดเจนว่าผู้ต้องหากระทำความผิด ก็ต้องมีคำสั่งฟ้อง เว้นแต่ กรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าการฟ้องคดีอาญาจะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน หรือจะมีผลกระทบต่อความ ปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศให้เสนอต่ออัยการสูงสุดและ อัยการสูงสุดมีอำนาจสั่งไม่ฟ้องได้ ตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๕๓ มาตรา ๒๑

๓.๒.๑ การสิ่งคดีที่ยังเรียกหรือจับตัวผู้ต้องหาไม่ได้ (สำนวน ส.๒)

ในคดีที่พนักงานอัยการเห็นว่า ควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาที่ยังเรียกหรือจับตัวไม่ได้ตามมาตรา ๑๔๑ วรรคท้าย แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ทำความเห็นว่า “ควรสั่งฟ้อง...(ระบุชื่อผู้ต้องหา ชื่อหาและบทกฎหมาย) ...แต่ยังไม่ได้ตัวผู้ต้องหา ให้แจ้งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการ จังหวัด จัดการให้ได้ตัวมาภายในอายุความ...ปี” หากคดีอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการจังหวัดที่ มิได้ตั้งอยู่ ณ ตัวจังหวัด หรือสำนักงานอัยการคดีศาลแขวง ให้พนักงานอัยการแจ้งนายอำเภอหรือผู้รักษาการ แทนนายอำเภอซึ่งสำนักงานอัยการตั้งอยู่ในเขตอำเภอนั้นเป็นผู้จัดการให้ได้ตัวผู้ต้องหามาดำเนินคดีภายใน อายุความ และเมื่อได้ตัวผู้ต้องหาแล้ว ให้พนักงานอัยการสั่งให้มีการแจ้งข้อหาและสอบสวนผู้ต้องหานั้นให้ เรียบร้อยเสียก่อน เมื่อได้สอบสวนผู้ต้องหาแล้ว ให้พนักงานอัยการมีคำสั่งตามมาตรา ๑๔๓ แห่งประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๓.๒.๒ การทบทวนความเห็นหรือคำสั่ง

ในคดีที่มีผู้ต้องหาหลายคนกระทำความผิดในคดีเดียวกัน และได้ฟ้องผู้ต้องหาบางคนที่ได้ตัว ไว้แล้ว แต่ศาลพิพากษายกฟ้องในเหตุลักษณะคดีและคดีเสร็จเด็ดขาดในความผิดที่ได้ฟ้องแล้ว ให้พนักงาน อัยการทบทวนความเห็นหรือคำสั่งสำหรับผู้ต้องหาที่ยังเรียกหรือจับตัวไม่ได้ หรือที่ยังไม่ได้ยื่นฟ้อง โดยให้เสนอ ความเห็นตามลำดับชั้นจนถึงอธิบดีเพื่อพิจารณาสั่ง เว้นแต่ความเห็นหรือคำสั่งเดิมนั้นเป็นของอธิบดี ให้เสนอ อัยการสูงสุดหรือรองอัยการสูงสุดผู้ได้รับมอบหมายเพื่อพิจารณาสั่ง

๓.๒.๓ การวินิจฉัยสิ่งคดีที่ฐานความผิดเป็นประเภทเดียวกัน

ในคดีที่ฐานความผิดเป็นประเภทเดียวกัน เช่น ฐานทำร้ายร่างกายกับฐานทำร้ายร่างกายถึง อันตรายสาหัส ฐานลักทรัพย์กับฐานชิงทรัพย์ ถ้าพนักงานอัยการสั่งฟ้องในฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงกว่า เช่น สั่งฟ้องผู้ต้องหาฐานทำร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัส หรือสั่งฟ้องผู้ต้องหาฐานชิงทรัพย์เช่นนี้ พนักงาน อัยการไม่ต้องสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาฐานทำร้ายร่างกายหรือฐานลักทรัพย์อีก (ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่า ด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๖๑) แต่พนักงานอัยการจะสั่งฟ้องในความผิด ประเภทเดียวกันที่มีระวางโทษต่ำกว่าความผิดที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นควรสั่งฟ้อง หรือสั่งฟ้องใน ความผิดคนละประเภทกับที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นควรสั่งฟ้องโดยไม่มีคำสั่งไม่ฟ้องในความผิดที่มี ระวางโทษสูงกว่าไม่ได้

ในกรณีการกระทำความผิดอันเป็นกรรมเดียว แต่พนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนหรือ แจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหามาหลายฐานความผิดเพื่อให้เลือกปรับบท ระหว่างการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์

กรรโชก รีดเอาทรัพย์สิน ฉ้อโกง โกงเจ้าหนี้ ยักยอก รับของโจรและทำให้เสียทรัพย์สิน หรือระหว่างการกระทำ ความผิดโดยเจตนากับประมาท เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องผู้ต้องหาในความผิดฐานใดฐานหนึ่งหรือหลาย ฐานแล้ว ไม่ต้องมีคำสั่งไม่ฟ้องในความผิดฐานอื่นอีก (หนังสือที่ อส๐๐๐๔/ว๓๓ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๓๕ เรื่อง การสั่งคดีกรณีให้เลือกปรับ) แต่หากพนักงานอัยการเห็นว่ากระทำความผิดฐานอื่นที่พนักงานสอบสวนยังมีได้แจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ต้องหา พนักงานอัยการจะปรับบทลงโทษในความผิดฐานอื่นดังกล่าวโดยที่ยังไม่มีคำสั่งไม่ฟ้องในความผิดที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาไว้ แล้วไม่ได้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาฐานใดฐานหนึ่ง เช่น ลักทรัพย์หรือ รับของโจร และในกรณีนั้น พนักงานอัยการเห็นว่าอาจฟ้องให้ศาลเลือกลงโทษผู้ต้องหาได้และพนักงานอัยการ ได้เลือกฟ้องดังกล่าว ให้ดำเนินการให้มีการแจ้งข้อหาตามนัยระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนิน คดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๖๗ เสียก่อน

๓.๒.๔ การวินิจฉัยสั่งคดีความผิดที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงและการขออนุญาตฟ้อง

ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างสูงไว้ให้ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๗ ประกอบมาตรา ๒๕ (๕) คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินบางฐานซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง หากมิได้ฟ้องผู้ต้องหาภายในกำหนด ๔๘ ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับหรือนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับแจ้ง ข้อหา (กรณีไม่มีการจับ) และพนักงานสอบสวนมิได้ผิดฟ้องหรือผิดฟ้องไว้แต่ขาดผิดฟ้อง พนักงานอัยการ จะต้องดำเนินการขออนุญาตฟ้องต่ออัยการสูงสุดตามข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการขออนุญาตฟ้อง พ.ศ.๒๕๕๖ ซึ่งรวมทั้งคดีที่ผู้ต้องหาไม่ถูกจับที่อัยการสูงสุดกำหนดไว้ในข้อบังคับดังกล่าวดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) คดีที่นิติบุคคลเป็นผู้ต้องหา

(๒) คดีที่ผู้ต้องหาเข้าพบพนักงานสอบสวนและพนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหา แล้ว ไม่ว่าจะมีการออกหมายจับไว้หรือไม่ก็ตาม

(๓) คดีที่ผู้ต้องหาถูกคุมขังในคดีอื่นและพนักงานสอบสวนได้มีการแจ้งข้อหาที่อยู่ในอำนาจ ของศาลแขวงแก่ผู้ต้องหาแล้ว

สำหรับระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๑๗๓ ซึ่งกำหนดว่า การสั่งฟ้องนิติบุคคล ไม่ต้องขออนุญาตฟ้อง และกรณีผู้ต้องหาไม่ได้ถูกจับ หรือไม่ได้ถูกควบคุมในคดีนั้น แต่ถูกควบคุมหรือจำคุกอยู่ในคดีอื่น ไม่ต้องขออนุญาตฟ้องนั้น ได้ถูกยกเลิกโดย ปริยายโดยข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการขออนุญาตฟ้อง พ.ศ.๒๕๕๖ ข้อ ๓ ทั้งนี้เพราะตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๖ ไม่ได้ถือการ จับเป็นสำคัญแต่อย่างใดอีกต่อไป โดยกรณีไม่มีการจับ ถือเอาการแจ้งข้อหาเป็นเวลาเริ่มนับ ๔๘ ชั่วโมงด้วย ดังนั้นแม้ไม่มีการจับนิติบุคคลหรือผู้ต้องหา แต่เมื่อมีการแจ้งข้อหาแล้วก็ต้องเริ่มนับกำหนดเวลาที่จะต้องยื่น ฟ้อง เมื่อไม่มีการผิดฟ้องหรือขาดผิดฟ้อง จึงต้องขออนุญาตฟ้อง

คดีที่รัฐตัวผู้กระทำความผิด แต่เรียกหรือจับตัวยังไม่ได้ (ส.๒) ซึ่งพนักงานสอบสวนยังไม่ได้แจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหา พนักงานอัยการไม่ต้องดำเนินการขออนุญาตฟ้องต่ออัยการสูงสุด เพราะสามารถฟ้องผู้ต้องหาได้ภายใน ๔๘ ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ และยังสามารถมัดฟ้องฝากขังได้ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๖

สำนวนการสอบสวนที่ต้องขออนุญาตอัยการสูงสุดเพื่อฟ้องดังกล่าว พนักงานอัยการ**ต้องให้**พนักงานสอบสวนทำเป็นรูปสำนวนการสอบสวน โดยให้พนักงานสอบสวนระบุสาเหตุที่**ไม่ได้ขอมัดฟ้อง**หรือเหตุที่**ขาดมัดฟ้องไว้ในสำนวนการสอบสวน** และต้องส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมสำนวน เว้นแต่ผู้ต้องหา ซึ่งถูกแจ้งข้อหาได้หลบหนีไป

การทำความเข้าใจและคำสั่งในสำนวนที่ต้องขออนุญาตฟ้อง ต้องปรากฏข้อเท็จจริงพอสมควร ปรับบทกฎหมายและฐานความผิด พร้อมทั้งมีคำสั่งฟ้องให้ชัดเจน หากพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาบางคนหรือบางข้อหาหรือมีความเห็นแย้งกับพนักงานสอบสวน จะต้องดำเนินการให้การสั่งคดีเป็นที่ยุติเสียก่อน **เว้นแต่คดีจะขาดอายุความหรือมีเหตุจำเป็นจะต้องรีบฟ้อง** ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาในความผิดฐานอื่น ต่างจากความเห็นของพนักงานสอบสวนนั้น ก่อนสั่งคดีให้พนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการในเรื่องการแจ้งข้อหาให้ครบถ้วนเสียก่อน

การขออนุญาตฟ้องให้ทำเป็นหนังสือ (จะทำเป็นบันทึกข้อความไม่ได้) ระบุรายละเอียดให้ชัดแจ้งว่า ขออนุญาตฟ้องผู้ต้องหาผู้ใดในความผิดฐานใด ทั้งนี้ โดยให้ระบุชื่อผู้ต้องหาที่มีคำสั่งฟ้องและขออนุญาตฟ้องทุกคน ในความผิดฐานใดให้ตรงกับความเห็นและคำสั่งในสำนวน แล้วให้ส่งสำนวนพร้อมความเห็นไปยังอัยการสูงสุดเพื่อขออนุญาตฟ้อง

หนังสือขออนุญาตฟ้องดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้**ทำเป็นรายสำนวนและระบุสาเหตุที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่ได้ขอมัดฟ้องผู้ต้องหาหรือขาดมัดฟ้องผู้ต้องหา**ให้ปรากฏในหนังสือขออนุญาตฟ้องด้วย สำหรับคดีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งชี้ขาดให้ฟ้อง หากเป็นกรณีที่ต้องขออนุญาตฟ้องด้วย ให้พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบดำเนินการขออนุญาตฟ้องไปในคราวเดียวกัน

เมื่ออัยการสูงสุดอนุญาตให้ฟ้องคดี แต่ยังไม่ได้ตัวผู้ต้องหามา หรือผู้ต้องหาได้ลงชื่อรับทราบวันนัดไว้แล้วไม่มาตามนัด ให้พนักงานอัยการมีหนังสือแจ้งให้พนักงานสอบสวนจัดการให้ได้ตัวผู้ต้องหามายื่นฟ้องต่อศาลโดยเร็ว ในกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่อาจจัดการให้ได้ตัวผู้ต้องหามาฟ้อง ให้พนักงานอัยการมีหนังสือ (แบบ อ.ก.๒๙) แจ้งพนักงานสอบสวนส่งหมายจับมาเพื่อดำเนินการต่อไป

ถ้าสำนวนที่เสนอไปยังอัยการสูงสุดเพื่อขออนุญาตฟ้อง และอัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ฟ้อง ให้สำนักงานอัยการที่ขออนุญาตฟ้องแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบโดยเร็ว โดยให้แจ้งเหตุผลโดยย่อที่อัยการสูงสุดไม่อนุญาตให้ฟ้องตามแบบพิมพ์ที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด

การยื่นฟ้องคดีที่อัยการสูงสุดอนุญาตให้ฟ้อง ให้**บรรยายค่าฟ้องให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าอัยการสูงสุดได้มีคำสั่งอนุญาตให้ฟ้องแล้ว** พร้อมกับส่งหนังสือของอัยการสูงสุดที่อนุญาตให้ฟ้องไปพร้อมกับค่าฟ้องด้วย

ในกรณีที่มีปัญหาคาบเกี่ยวว่าพนักงานอัยการโจทก์ยื่นฟ้องผู้ต้องหาภายใน ๔๘ ชั่วโมงนับแต่เวลาจับหรือแจ้งข้อหาหรือไม่ ในการบรรยายฟ้องควรบรรยายระยะเวลาต่างๆ ให้ศาลทราบ โดยบรรยายว่า

เจ้าพนักงานจับจำเลยได้ที่ไหน วันเวลาอะไร และนำตัวจำเลยไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนวันเวลาใด และพนักงานสอบสวนนำจำเลยออกจากที่ทำการวันเวลาใดมาถึงสำนักงานอัยการวันเวลาใด เพื่อให้ศาลหักเวลาในการเดินทางออกจากเวลาที่พนักงานอัยการโจทก์ยื่นฟ้อง แต่ระยะเวลาที่บรรยายดังกล่าวต้องเป็นระยะเวลาเดินทางตามปกติด้วย หากไม่บรรยายข้อเท็จจริงดังกล่าวไป ศาลอาจไม่รับฟ้องเพราะเห็นว่าเกิน ๔๘ ชั่วโมง

- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๕๔๙ มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในการสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้เมื่อมีการจับตัวผู้ต้องหาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ต้องหาจากที่จับมายังที่ทำการของพนักงานสอบสวน จากที่ทำการของพนักงานสอบสวนและหรือจากที่ทำการของพนักงานอัยการมาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย เมื่อข้อเท็จจริงตามบันทึกการฟ้องคดีอาญาด้วยวาจาปรากฏว่าหลังจากจำเลยถูกจับกุมเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑ เวลา ๑๓.๑๐ นาฬิกา แล้วในวันเดียวกันเวลา ๑๕.๔๐ นาฬิกา จำเลยจึงถูกควบคุมตัว แสดงว่าเจ้าพนักงานตำรวจใช้เวลาในการนำตัวผู้ต้องหาเดินทางมายังที่ทำการของพนักงานสอบสวนเป็นเวลา ๒ ชั่วโมง ๓๐ นาที ประกอบกับยังมีระยะเวลาที่ต้องใช้ในการนำตัวจำเลยพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลคลองสานมายังที่ทำการของพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และจากที่ทำการของพนักงานอัยการมาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางอีกด้วย เมื่อรวมระยะเวลาที่ใช้ไปในการนำตัวผู้ต้องหาเดินทางไปยังสถานที่ตั้งกล่าวทั้งหมดแล้วเชื่อว่าจะต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๓ ชั่วโมง ซึ่งพนักงานสอบสวนไม่ได้ใช้ประโยชน์จากระยะเวลานั้นสำหรับการสอบสวน เมื่อกฎหมายมิให้นับเวลาเดินทางตามปกติดังกล่าวเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ เห็นได้ว่าโจทก์ยื่นฟ้องคดีภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงตามกฎหมาย ที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางไม่ประทับฟ้องด้วยเหตุดังกล่าวจึงไม่ชอบ (ฎ.๕๔๘๙/๒๕๕๒)

ในคดีที่ศาลอนุญาตให้ผิดฟ้องแล้ว พนักงานอัยการต้องบรรยายฟ้องให้ชัดเจนว่าศาลได้อนุญาตให้ผิดฟ้องตามคำร้องขอผิดฟ้องเลขที่เท่าใด มิฉะนั้นศาลอาจไม่รับฟ้องหรือยกฟ้อง

- ปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์มีว่าโจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำฟ้องโจทก์ได้ความว่า "ต่อมาวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๑ จำเลยได้มามอบตัวต่อพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนแล้ว จำเลยให้การปฏิเสธ ระหว่างสอบสวนจำเลยไม่ถูกควบคุมตัวโดยมีประกันตัวไปตลอดมา" ข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นแสดงว่าได้มีการจับกุมจำเลยตั้งแต่วันที่จำเลยเข้ามอบตัวต่อพนักงานสอบสวนแล้ว และตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๗ บัญญัติให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีหน้าที่ส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ ในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลได้ทันภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณียื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราวเมื่อศาลสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องครบสามคราวแล้ว หากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปอีก โดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะอนุญาตตามขอนั้นได้ก็ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการได้แสดงถึงเหตุจำเป็น และนำพยานมาเบิกความ

ประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาล ในกรณีเช่นว่านี้ศาลมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องต่อไปได้คราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองคราว และตามบทบัญญัติในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติข้างต้น ห้ามมิให้พนักงานอัยการฟ้องคดี เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๗ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุด โจทก์ก็ถือว่า โจทก์ได้ขอผิดฟ้องจำเลยตามกฎหมายแล้ว โจทก์จึงไม่ต้องขออนุญาตฟ้องจากอัยการสูงสุด โดยโจทก์แนบเอกสารคำร้องขอผิดฟ้องของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบและของพนักงานอัยการโจทก์ครั้งที่ ๑ ถึงครั้งที่ ๕ ที่ศาลแขวงลำปางอนุญาตให้ผิดฟ้องจำเลยประกอบมาพร้อมด้วย และเอกสารดังกล่าวได้มีรองจำศาลรับรองสำเนาถูกต้อง จำเลยมิได้แก้ฎีกาเป็นอย่างอื่น จึงต้องฟังว่าสำเนาเอกสารดังกล่าวเป็นสำเนาเอกสารที่ถูกต้องและมีอยู่จริงเมื่อพิเคราะห์ข้อความในเอกสารดังกล่าวแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบและพนักงานอัยการได้ขอผิดฟ้องจำเลยมาตลอดภายหลังจากที่มีอำนาจควบคุมตัวจำเลยไว้สี่สิบแปดชั่วโมงตามกฎหมายแล้ว และตามคำร้องขอผิดฟ้องจำเลย ครั้งที่ ๕ อันเป็นครั้งสุดท้ายศาลอนุญาตให้พนักงานอัยการผิดฟ้องจำเลยได้ถึงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๑ โจทก์ฟ้องจำเลยในวันดังกล่าว จึงไม่ต้องขออนุญาตฟ้องจากอัยการสูงสุด โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง ไม่จำเป็นต้องขอขออนุญาตฟ้องจากศาลอนุญาตให้ผิดฟ้องและโจทก์ได้ฟ้องจำเลยภายในกำหนดเวลาที่ศาลได้อนุญาตไว้อีก ในเมื่อฟ้องของโจทก์ได้บรรยายฟ้องครบถ้วนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ แล้วฟ้องของโจทก์จึงเป็นฟ้องที่ชอบด้วยกฎหมาย ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ พิพากษายกฟ้องโจทก์ศาลฎีกาไม่เห็นฟ้องด้วย ฎีกาโจทก์ฟังขึ้น (ฎ.๒๕๔๑/๒๕๔๔)

๓.๒.๕ การสั่งคดีเอกภาพ

ในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินบางคดีอาจมีหลายฐานความผิดและอาจมีผู้ต้องหาหลายคน ทั้งผู้ใหญ่และเยาวชน พนักงานสอบสวนต้องแยกสำนวนการสอบสวนเป็นสองสำนวนเพื่อดำเนินคดีแก่ผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่และเยาวชนตามเขตอำนาจศาล ดังนั้นการสั่งคดีของพนักงานอัยการต่างสำนวนจึงต้องมีเอกภาพในการสั่งคดีทั้งการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง และการสั่งคดีเกี่ยวกับของกลาง

ในการสั่งคดีที่มีผู้ต้องหาหลายคนและหรือมีหลายฐานความผิด ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลต่างศาลกัน ตามระเบียบฯข้อ ๙๒ ให้พนักงานอัยการปฏิบัติดังนี้

(๑) ก่อนพิจารณาสั่งคดี ให้สำนวนงานอัยการที่ได้รับสำนวนตรวจสอบไปยังสำนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องว่าได้รับสำนวนคดีแล้วหรือไม่ หากสำนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องยังมิได้รับสำนวน ให้สำนักงานอัยการที่ได้รับสำนวนสั่งคดีไปได้ แล้วแจ้งผลการสั่งคดีให้สำนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องทราบโดยด่วน

สำนักงานอัยการที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้รับสำนวนคดี หากจะสั่งคดีไปในแนวทางเดียวกันกับสำนักงานอัยการที่สั่งคดีไปแล้วก็ให้สั่งคดีไปได้ แต่หากจะสั่งคดีขัดแย้งกัน ให้ทำความเห็นเสนอสำนวนตามลำดับชั้นถึงอธิบดีพิจารณา หากอธิบดีเห็นพ้องกันกับสำนักงานอัยการที่สั่งคดีไปแล้วก็ให้สั่งคดีได้ หากเห็นขัดแย้งกัน ให้เสนอสำนวนคดีให้รองอัยการสูงสุดผู้ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดเป็นผู้พิจารณาสั่ง

(๒) กรณีที่ตรวจสอบตาม (๑) แล้ว ปรากฏว่า สำนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องต่างได้รับสำนวนคดีแล้ว ก่อนพิจารณาสั่งคดี ให้พนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องประสานกันว่าจะสั่งคดีไปในแนวทางเดียวกันหรือไม่ หากจะสั่งคดีไปในแนวทางเดียวกันก็ให้สั่งคดีไปได้ หากจะสั่งคดีขัดแย้งกัน ให้แต่ละสำนักงานอัยการทำความเห็นเสนอสำนวนตามลำดับชั้นไปยังอธิบดีของแต่ละสำนักงานอัยการพิจารณา หากอธิบดีเห็นพ้องกันก็ให้สั่งคดีไปได้ แต่ถ้าเห็นขัดแย้งกันให้เสนอรองอัยการสูงสุดผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้พิจารณาสั่ง

(๓) สำหรับในต่างจังหวัด เฉพาะกรณีที่การส่งคดีที่มีผู้ต้องหาหลายคน และหรือมีหลายฐานความผิด ซึ่งอยู่ในท้องที่จังหวัดเดียวกัน แต่เขตอำนาจศาลต่างศาลกัน ให้อัยการจังหวัดที่เกี่ยวข้องทำความเห็นเสนอสำนวนดังกล่าวให้อัยการจังหวัดของสำนักงานอัยการจังหวัดที่ตั้งอยู่ ณ ตัวจังหวัด ซึ่งรับผิดชอบการดำเนินคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลจังหวัดซึ่งมีใช้ศาลจังหวัดสาขาหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นในศาลจังหวัดเป็นผู้พิจารณาสั่ง แต่ถ้าเป็นกรณีที่คดีประเภทดังกล่าว อยู่ในท้องที่สำนักงานอัยการเขตเดียวกัน แต่ต่างจังหวัดกัน ในกรณีเช่นว่านี้ให้อัยการจังหวัดที่เกี่ยวข้องทำความเห็นเสนอสำนวนตามลำดับชั้นให้อธิบดีอัยการเขตนั้น ๆ เป็นผู้พิจารณาสั่ง

การส่งคดีที่ผู้ต้องหาเป็นเด็กหรือเยาวชน ให้พนักงานอัยการคำนึงถึงหลักการดำเนินคดีเด็กหรือเยาวชนด้วย เนื่องจากใช้หลักและวิธีการแตกต่างจากผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ การส่งคดีจึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับการส่งคดีในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็นผู้ใหญ่

๓.๒.๖ การส่งคดีเกี่ยวกับความผิดที่ได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย

ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่แม่ผู้กระทำจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ผู้กระทำต้องรับโทษในราชอาณาจักร ได้แก่

๑. ความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๙ และความผิดฐานปล้นทรัพย์ตามมาตรา ๓๔๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญาซึ่งได้กระทำในทะเลหลวง (ตามมาตรา ๗ อนุมาตรา ๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา)

๒. ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๓๖ ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ ตามมาตรา ๓๓๗ ถึงมาตรา ๓๔๐ ความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา ๓๔๑ ถึงมาตรา ๓๔๔ มาตรา ๓๔๖ และมาตรา ๓๔๗ ความผิดฐานยักยอกตามมาตรา ๓๕๒ ถึงมาตรา ๓๕๔ ความผิดฐานรับของโจรตามมาตรา ๓๕๗ และความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา ๓๕๘ ถึงมาตรา ๓๖๐ เฉพาะกรณีผู้กระทำความผิดเป็นคนไทยและรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือกรณีผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าวและรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหาย และผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ (ตามมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา)

ในกรณีที่ความผิดได้กระทำนอกราชอาณาจักร ซึ่งต้องรับโทษในราชอาณาจักร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗ และมาตรา ๘ ดังกล่าว รวมถึงความผิดที่ได้กระทำนอกราชอาณาจักรแต่ให้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๔ วรรคสอง มาตรา ๕ และมาตรา ๖ อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐ ซึ่งอัยการสูงสุดอาจมอบหมายให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบก็ได้ และอาจสั่งให้พนักงานอัยการไปร่วมทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนด้วยก็ได้ เมื่อพนักงานสอบสวนได้สอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว พนักงานสอบสวนจะส่งสำนวนการสอบสวนไปยังสำนักงานอัยการในท้องที่มีเขตอำนาจ พนักงานอัยการในสำนักงานอัยการดังกล่าวจะต้องส่งสำนวนคดีดังกล่าวไปยังอัยการสูงสุดโดยเร็วโดยไม่ต้องทำความเห็นใน อ.ก.๒ หรือ อ.ก.๔ ตามหนังสืออัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๒๓(กท)/ว ๑๒๓ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๒ และตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๒๙ อัยการสูงสุดจะเป็นผู้มีคำสั่งในคดี หากอัยการสูงสุดมีคำสั่งฟ้อง จะส่งสำนวนคืน โดยมอบหมายให้พนักงานอัยการท้องที่ดำเนินคดีจนถึงที่สุด นอกจากนั้นตามหนังสืออัยการสูงสุด

ดังกล่าวยังกำหนดว่าในกรณีที่ศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาแล้ว ให้พนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นทำความเห็นใน อ.ก.๑๔ ว่าเห็นควรอุทธรณ์ ฎีกา หรือไม่ แล้วส่งสำนวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อส่งโดยไม่ต้องส่งสำนวนไปยังอัยการศาลสูงเพื่อมีคำสั่งดังเช่นคดีทั่วไป หากอัยการสูงสุดมีคำสั่งให้อุทธรณ์หรือฎีกา อัยการสูงสุดจะส่งสำนวนคืนให้พนักงานอัยการท้องที่ดังกล่าวจัดทำอุทธรณ์หรือฎีกายื่นต่อศาลต่อไป

๓.๒.๗ การสั่งฟ้องที่ไม่ชอบ

การสั่งฟ้องที่ไม่ชอบ คือการสั่งฟ้องที่มีได้เป็นไปตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ เช่น

๑. การสั่งฟ้องที่ตนไม่มีอำนาจ การสั่งคดีที่เกี่ยวพันกับคดีที่อยู่ในอำนาจการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนการสอบสวนที่มีผู้ต้องหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้พิจารณาด้วยว่าการกระทำของผู้ต้องหาเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทและเป็นคดีที่เกี่ยวพันกับคดีที่อยู่ในอำนาจการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือไม่ เช่น ความผิดฐานปลอมเอกสารราชการ ยักยอกและเจ้าพนักงานยักยอก หากเป็นกรณีเกี่ยวพันกัน พนักงานอัยการจะต้องไม่รับสำนวนไว้พิจารณาและให้พนักงานอัยการส่งสำนวนคืนพนักงานสอบสวนเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายต่อไป ปรากฏว่ามีพนักงานอัยการของสำนักงานอัยการหลายแห่งได้รับสำนวนคดีประเภทดังกล่าวไว้พิจารณาและมีคำสั่งฟ้องและไม่ฟ้องผู้ต้องหาซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยไม่มีอำนาจกระทำได้ เพราะเป็นอำนาจเฉพาะของอัยการสูงสุดที่จะพิจารณาสั่ง (หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส(สฟปผ.)๐๐๑๘/ว ๕๒๘ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๗ และ อส ๐๐๒๒.๒/ว ๑๔๕ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๑) ไม่ว่าคดีจะอยู่ในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา ตามนัยมาตรา ๙๗ แห่ง พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ ดังนั้นเมื่อศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์พิพากษา จึงให้รับส่งสำนวนพร้อมความเห็นใน อ.ก.๑๔ เสนอต่ออัยการสูงสุดโดยเร็ว (หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๒๒.๒/ว ๑๔๕ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๑)

๒. การสั่งฟ้องคดีที่ข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนยังไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ในกรณีที่พยานหลักฐานยังไม่ครบถ้วน ข้อเท็จจริงยังไม่ยุติ พยานหลักฐานยังขัดแย้งกัน หรือยังมิได้มีการสอบสวนพยานบุคคลซึ่งสำคัญต่อคดี อันอาจเป็นเหตุให้ศาลยกฟ้องได้ พนักงานอัยการต้องพิจารณาและสั่งสอบสวนให้เสร็จสิ้นกระแสนความก่อนตามระเบียบฯ ข้อ ๔๙ แล้วจึงมีความเห็นและคำสั่ง

ในคดีความผิดฐานฆ่า ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โดยมีหรือใช้อาวุธปืน พนักงานอัยการมักให้ความสนใจเฉพาะความผิดที่มีอัตราโทษสูง โดยมีได้ให้ความสนใจพยานหลักฐานเกี่ยวกับอาวุธปืน จนเป็นเหตุให้ศาลพิพากษายกฟ้องในข้อหามีอาวุธปืนฯและพาอาวุธปืนฯ (ฎ.๘๕๓/๒๕๓๒ ประชุมใหญ่, ๑๖๐/๒๕๓๕, ๑๗๒๓/๒๕๔๙) ในคดีความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืนซึ่งมิได้อาวุธปืนเป็นของกลาง สำนักงานอัยการสูงสุดได้เคยมีหนังสือที่ มท ๑๒๐๓/ว๑๒ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๓๒ ว่า ให้พนักงานอัยการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมในประเด็นว่า **ผู้ต้องหาได้รับอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนจากนายทะเบียนท้องที่หรือไม่** และให้สอบสวนเพิ่มเติมพยานที่รู้เห็นเหตุการณ์ว่า **อาวุธปืนเป็นประเภทใด ชนิดใด ขนาดใด** เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการยื่นฟ้องคดีและการพิจารณาคดีในชั้นศาลต่อไป

ในสำนวน ส.๒ ซึ่งผู้เสียหายหรือประจักษ์พยานให้การว่าเห็นและจำผู้ต้องหาได้ว่าเป็นคนร้าย พนักงานอัยการได้มีคำสั่งฟ้องแต่ผู้ต้องหาหลบหนี เมื่อจับผู้ต้องหาได้พนักงานสอบสวนไม่ได้จัดให้พยาน

เหล่านั้นชี้ตัวและทำบันทึกการชี้ตัว หรือเพียงแต่ให้คุณภาพแก่ผู้ต้องหา กรณีดังกล่าวนี้หากไม่ได้มีการสอบสวนเพิ่มเติมให้ชี้ตัวผู้ต้องหาไว้ในชั้นสอบสวนในชั้นพิจารณาศาลอาจถือว่าเป็นข้อพิรุธของพยานโจทก์ และหากพยานเหล่านั้นปฏิเสธในชั้นพิจารณาว่าจำเลยไม่ใช่คนร้าย โจทก์ก็ไม่มีพยานหลักฐานยืนยันให้ศาลลงโทษจำเลยได้และไม่อาจดำเนินคดีกับพยานเหล่านั้นได้ เนื่องจากไม่ถือว่าเป็นการเบิกความกลับคำให้การชั้นสอบสวน จึงเป็นความบกพร่องที่ต้องแนะนำการปฏิบัติราชการ (หนังสือกรมอัยการที่ มท๑๒๐๓/๑๐๕๓๙ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๒ หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๑๘.๒/๑๒๒๗๒ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๐๔/๘๑๙๘ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๓๔)

๓. การสั่งฟ้องเกินข้อหาที่พนักงานสอบสวนแจ้งแก่ผู้ต้องหา โดยไม่สั่งให้พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาเพิ่มเติมแก่ผู้ต้องหา ก่อนยื่นฟ้องคดี เป็นการฝ่าฝืนระเบียบฯ ข้อ ๖๗ นับเป็นความบกพร่องของพนักงานอัยการเจ้าของสำนวนและหัวหน้าพนักงานอัยการ (หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส๐๐๑๖(บท)/๒๒ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๔) เว้นแต่ข้อหาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับข้อหาหลักที่พนักงานสอบสวนได้แจ้งพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบแล้ว ในกรณีเร่งด่วน เช่น ใกล้ครบกำหนดผิดฟ้องฝากขังครั้งสุดท้าย หรือคดีจะขาดอายุความ เพื่อให้เสียหายแก่ราชการ พนักงานอัยการอาจยื่นฟ้องในข้อหาดังกล่าวได้โดยไม่ต้องสั่งให้พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาเพิ่มเติมก่อนก็ได้ โดยศาลฎีกาเคยวินิจฉัยว่าพนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องในฐานความผิดอื่นที่พนักงานสอบสวนยังไม่ได้มีการแจ้งข้อหาแก่จำเลยด้วย ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๖/๒๕๕๓ ซึ่งวินิจฉัยว่า “การสอบสวนเป็นเพียงการที่พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนิน การทั้งหลายตามที่กฎหมายกำหนดเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริง หรือ พิสูจน์ความผิดและเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ การแจ้งข้อหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔ นั้น เป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการสอบสวน เพื่อให้ผู้ต้องหา รู้ตัวก่อนว่าจะถูกสอบสวนในคดีอาญาเรื่องใดเท่านั้น ดังนั้นแม้เดิมจะแจ้งข้อหาหนึ่ง แต่เมื่อสอบสวนไปแล้วปรากฏว่าการกระทำของผู้ต้องหาเป็นความผิดฐานอื่นก็ถือได้ว่าการสอบสวนในความผิดฐานดังกล่าวมาแล้วแต่แรก ฉะนั้นเมื่อคดีนี้ในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนจะแจ้งข้อหาแก่จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ กับพวกฐานร่วมกันกระทำความผิด แต่เมื่อโจทก์เห็นว่าพฤติการณ์การกระทำความผิดของจำเลยที่ ๒ และ ที่ ๓ กับพวกเข้าองค์ประกอบความผิดฐานร่วมกันปล้นทรัพย์ โจทก์ก็มีอำนาจที่จะฟ้องจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ กับพวกในความผิดฐานร่วมกันปล้นทรัพย์ได้” คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๔๗/๒๕๓๖ , ๗๖๒๘/๒๕๔๑, ๗๘๘๘/๒๕๔๙)

๔. การสั่งฟ้องไม่ครบทุกข้อหาที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวน ซึ่งนอกจากกรณีสั่งฟ้องไม่ครบตามข้อหาทุกข้อหาที่พนักงานสอบสวนได้มีความเห็นควรสั่งฟ้องมาแล้ว ยังรวมถึงความผิดที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนยังมิได้แจ้งข้อหาให้ครบถ้วนด้วย มิใช่เพียงแต่สั่งฟ้องตามที่พนักงานสอบสวนเสนอมา อันถือเป็นความบกพร่องในการปฏิบัติราชการ (หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส๐๐๑๖(บท)/๑๙๕๓ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓)

นอกจากนั้น ในกรณีที่พนักงานสอบสวนยังมิได้แจ้งข้อหาต่อผู้ต้องหาในความผิดที่มีระวางโทษสูงกว่า เช่น ความผิดฐานหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถหางานหรือส่งไปฝึกงานในต่างประเทศได้และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ถูกหลอกลวง ตามพระราชบัญญัติจัดงานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.๒๕๒๘ มาตรา ๙๑ ตี มีระวางโทษสูงกว่าความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๓ หรือความผิดตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๔, ๕, ๑๒ มีระวางโทษสูงกว่าข้อหาฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๓ พนักงานอัยการต้องสั่งให้พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาให้ครบถ้วนก่อนฟ้อง และ

พนักงานอัยการต้องสั่งฟ้องผู้ต้องหาในข้อหาดังกล่าวด้วย เพราะเป็นกฎหมายที่มีระวางโทษสูงกว่า มิฉะนั้นจะเป็นการฝ่าฝืนระเบียบฯ ข้อ ๖๗

๕. การสั่งฟ้องในคดีความผิดหลายฐานซึ่งเกี่ยวพันกันและเป็นความผิดกรรมเดียวกัน

พนักงานอัยการประจำศาลที่มีอำนาจสั่งคดีในฐานความผิดซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่า มีอำนาจสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องทุกข้อหาที่ต่างฐานกันนั้นได้ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๕๙ พนักงานอัยการที่มีอำนาจสั่งคดีในฐานความผิดที่มีอัตราโทษต่ำกว่า ไม่มีอำนาจสั่งฟ้องเมื่อปรากฏในหนังสือส่งสำนวนและตัวผู้ต้องหาฟ้องคดีอาญาของสถานีตำรวจว่า ความผิดซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่าได้แยกสำนวนไปอีกส่วนหนึ่งแล้ว พนักงานอัยการจะสั่งฟ้องในข้อหาที่มีอัตราโทษต่ำกว่า (ซึ่งเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับข้อหาที่มีอัตราโทษสูงกว่า) และฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลแขวงไม่ได้ เพราะจะมีผลทำให้พนักงานอัยการที่มีอำนาจดำเนินคดีในข้อหาที่มีระวางโทษสูงกว่าในภายหลังไม่สามารถสั่งฟ้องผู้ต้องหาได้ เพราะจะเป็นฟ้องซ้ำกับความผิดที่ได้ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลแขวงแล้ว **พนักงานอัยการจะต้องไม่รับสำนวนไว้พิจารณาและต้องแจ้งให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนไปยังสำนักงานอัยการที่มีอำนาจพิจารณาในความผิดซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่า** การที่พนักงานอัยการไม่ดำเนินการดังกล่าวโดยรับสำนวนไว้และสั่งฟ้องและยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลแขวงจึงถือเป็นข้อบกพร่องในการดำเนินคดีของพนักงานอัยการเจ้าของสำนวนและหัวหน้าพนักงานอัยการ (หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๑๖(บท)/๑๓๐๙ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๒) พนักงานอัยการเจ้าของสำนวนจะอ้างว่าเหตุเกิดเนื่องจากตนมีคดีที่ต้องไปว่าความที่ศาลแขวงและวันดังกล่าวมีคดีสำนวนฟ้องอาญาเป็นจำนวนมาก คดีดังกล่าวใกล้ครบกำหนด ๔๘ ชั่วโมงจึงไม่ได้ตรวจดูสำนวนโดยละเอียดไม่ได้ (หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๑๖(บท)/๘๖๒ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๓)

๖. การสั่งฟ้องโดยขาดความละเอียดรอบคอบ เช่น จากรายงานการสอบสวนปรากฏว่า

ผู้ต้องหากระทำความผิดขณะต้องรับโทษอยู่ในเรือนจำพิเศษธนบุรี แต่พนักงานอัยการเจ้าของสำนวนและหัวหน้าพนักงานอัยการได้สั่งฟ้องโดยขาดความละเอียดรอบคอบไม่ได้ขอเพิ่มโทษและนับโทษต่อจากคดีเดิมที่ปรากฏชัดเจนอยู่แล้ว เป็นเหตุให้จำเลยได้รับโทษไม่เป็นไปตามกฎหมายกำหนด เป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๕๖ ถือเป็นความบกพร่องของพนักงานอัยการเจ้าของสำนวนและหัวหน้าพนักงานอัยการ (หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๑๖(บท)/๑๕๙๗ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๓)

๗. การสั่งฟ้องคดีที่สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปแล้ว ในการพิจารณาสำนวนการ

สอบสวน ให้พนักงานอัยการพิจารณาเรื่องเงื่อนไขระงับคดีก่อน ในกรณีที่คดีใดมีเงื่อนไขระงับคดีดังกล่าวในวรรคสอง ให้พนักงานอัยการสั่งคดีว่า “ยุติการดำเนินคดีเพราะ...(ระบุเงื่อนไขระงับคดี)...” โดยไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๕๔ **การฟ้องคดีที่ขาดอายุความแล้วจนเป็นเหตุให้ศาลพิพากษายกฟ้อง ถือเป็น การฟ้องคดีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและเกิดความเสียหายแก่ราชการ แสดงถึงการไม่ระมัดระวังและขาดความรอบคอบในการดำเนินคดี** ถือเป็นความบกพร่องของพนักงานอัยการเจ้าของสำนวนและหัวหน้าพนักงานอัยการ (ตามหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๑๖(บท)/๑๐๙๒ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๑๖(บท)/๑๕๓๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๒ หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๑๖(บท)/๑๓๔๑ ลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๓ หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๑๖(บท)/๑๕๐๔ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๑๖(บท)/๖๙๑ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๔ หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๑๘(บท)/๐๒๐๕

ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔) และถือเป็นการฟ้องร้องของอัยการผู้ก่อกองด้วย (หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๑๖(บท)/๑๖๑๙ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๓) การฟ้องคดีที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบปรับไปแล้ว จนเป็นเหตุให้ศาลยกฟ้อง ถือเป็นการฟ้องร้องของพนักงานอัยการเจ้าของสำนวน (หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๑๖ (บท) ๖๔๖ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๒)

๓.๒.๘ การสั่งไม่ฟ้องที่ไม่ชอบ

การสั่งไม่ฟ้องที่ไม่ชอบ คือ สำนวนคดีนั้นมีเหตุที่ควรมีคำสั่งฟ้อง แต่พนักงานอัยการกลับมีคำสั่งไม่ฟ้อง หรือมีคำสั่งไม่ฟ้องโดยไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ อันถือเป็นการสั่งคดีที่ไม่ชอบ เช่น

๑. สั่งไม่ฟ้องโดยผิดหลักการและธรรมเนียมปฏิบัติของพนักงานอัยการ

กรณีที่ยานฝ่ายผู้เสียหายต่างให้การสอดคล้องตอกันทั้งเหตุการณ์และระยะเวลาเกิดเหตุ และตรงกับพยานเอกสาร คดีจึงมีหลักฐานพอฟ้องผู้ต้องหาตามความผิดที่ถูกกล่าวหา แต่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาตามข้อกล่าวหา โดยเชื่อตามพยานหลักฐานของผู้ต้องหา ไม่เชื่อพยานหลักฐานฝ่ายผู้เสียหาย เป็นการสั่งไม่ฟ้องที่ไม่ชอบเพราะได้นำพยานหลักฐานฝ่ายผู้ต้องหาส่วนใหญ่มาวินิจฉัย เป็นการวินิจฉัยข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนที่ผิดหลักการและธรรมเนียมปฏิบัติของพนักงานอัยการ เพราะพนักงานอัยการจะต้องยกคำให้การของพยานฝ่ายผู้เสียหายขึ้นมาวินิจฉัยเสียก่อน หากรับฟังไม่ได้จึงจะนำคำให้การฝ่ายผู้ต้องหาเข้ามาหักล้างคำพยานฝ่ายผู้เสียหาย การสั่งไม่ฟ้องของพนักงานดังกล่าว จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ผิดพลาดบกพร่องและใช้ดุลยพินิจสั่งไม่ฟ้องโดยไม่ชอบ (หนังสือข้อแนะนำในการดำเนินคดีอาญาของสำนักงานอัยการสูงสุด)

๒. การสั่งไม่ฟ้องโดยผิดข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวน

ในคดีมีพยานหลักฐานฟังได้ว่าผู้ต้องหาได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหา แต่พนักงานอัยการกลับมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นการสั่งคดีโดยผิดข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวน ถือว่าเป็นการสั่งคดีโดยไม่ชอบ เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร ข้อเท็จจริงได้ความว่าเครื่องสูบน้ำ ๑ เครื่องของผู้เสียหายถูกลักไป ต่อมาตำรวจยึดเครื่องสูบน้ำของผู้เสียหายที่ถูกคนร้ายลักได้จากการครอบครองของผู้ต้องหาที่ ๑ ผู้ต้องหาที่ ๑ ชัดทอดว่าซื้อมาจากผู้ต้องหาที่ ๒ ผู้ต้องหาที่ ๒ ให้การภาคเสธว่าเคยขายเครื่องสูบน้ำให้ผู้ต้องหาที่ ๑ จริง แต่คนละเครื่องกับที่ตำรวจยึดได้ พนักงานสอบสวนสั่งฟ้องผู้ต้องหาทั้งสองคนตามข้อหาข้างต้น แต่พนักงานอัยการสั่งฟ้องเฉพาะผู้ต้องหาที่ ๒ ไม่ฟ้องผู้ต้องหาที่ ๑ ดังนี้ไม่ถูกต้อง เพราะจับผู้ต้องหาที่ ๑ ได้พร้อมของกลางที่ถูกลัก คดีไม่มีพยานแวดล้อมอื่นใดยืนยันว่าผู้ต้องหาที่ ๒ ขายเครื่องสูบน้ำให้แก่ผู้ต้องหาที่ ๑ การที่ผู้ต้องหาที่ ๑ อ้างว่าซื้อมาจากผู้ต้องหาที่ ๒ จึงฟังได้ว่าผู้ต้องหาทั้งสองเกี่ยวข้องกับเครื่องสูบน้ำของกลางต้องสั่งฟ้องผู้ต้องหาทั้งสองคน การที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาที่ ๑ จึงเป็นการสั่งที่ไม่ชอบ (จากคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นศาลสูงเล่ม ๒ หน้า ๑๗๗-๑๗๘)

๓. การสั่งไม่ฟ้องโดยนำข้อเท็จจริงนอกสำนวนมาวินิจฉัย

การที่พนักงานอัยการนำข้อเท็จจริงนอกสำนวนที่ตนรู้เห็นมาใช้ในการวินิจฉัยสั่งคดี หรือการที่พนักงานอัยการนำข้อเท็จจริงที่ได้จากหนังสือร้องขอความเป็นธรรมมาเป็นเหตุผลในการสั่งไม่ฟ้องโดยมิได้มีการสอบสวนเพิ่มเติมให้ปรากฏข้อเท็จจริง หรือในการซักถามพยานตามที่ผู้ต้องหาร้องขอ พนักงานอัยการดำเนินการซักถามเองโดยไม่ได้แจ้งให้พนักงานสอบสวนส่งตัวพยานดังกล่าวไปให้ซักถามหรือไม่ได้ให้

พนักงานสอบสวนร่วมฟังการซักถามด้วย ตามระเบียบฯ ข้อ ๗๐ แล้วนำข้อเท็จจริงที่ได้จากการซักถามมา หักล้างข้อเท็จจริงเดิมที่พนักงานสอบสวนได้สอบสวนไว้ แล้วมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา กรณีดังกล่าวสำนักงาน อัยการสูงสุดเห็นว่าเป็นการนำเอาข้อเท็จจริงนอกสำนวนมาวินิจฉัย เป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อ ๔๘, ๔๙ และขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๔๓ ซึ่งอัยการสูงสุดได้เคยแนะนำตักเตือน พนักงานอัยการผู้ปฏิบัติหน้าที่บกพร่องแล้ว ตามหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส ๐๐๑๘.๓/๒๗๐๑ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๗

๔. การสั่งไม่ฟ้องในคดีที่มีการร้องขอความเป็นธรรม

ในกรณีที่มีการร้องขอความเป็นธรรม หากพนักงานอัยการผู้ตรวจสอบสำนวนและหัวหน้า พนักงานอัยการจะสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาทุกข้อหาหรือบางข้อหา ต้องเสนอสำนวนพร้อมความเห็นตามลำดับชั้นถึง อธิบดีเพื่อพิจารณาสั่งตามระเบียบฯ ข้อ ๔๘ แต่พนักงานอัยการผู้ตรวจสอบสำนวนและหัวหน้าพนักงานอัยการได้ สั่งไม่ฟ้องโดยไม่เสนอสำนวนพร้อมความเห็นตามลำดับชั้นถึงอธิบดีอัยการเพื่อพิจารณาสั่ง หรือพนักงาน อัยการผู้ตรวจสอบสำนวนและหัวหน้าพนักงานอัยการวินิจฉัยเอาเองว่าหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้ต้องหาซึ่งแสดง ว่าผู้ต้องหามิได้กระทำความผิด หรือคำร้องขอความเป็นธรรมของผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่เข้าลักษณะการร้อง ขอความเป็นธรรม ทั้งๆ ที่ตามเนื้อหาเป็นการร้องขอความเป็นธรรม และมีคำสั่งไม่ฟ้องโดยไม่เสนอสำนวน ตามลำดับชั้นถึงอธิบดีตามระเบียบ ถือเป็นคำสั่งไม่ฟ้องที่ไม่ชอบ

๕. การสั่งไม่ฟ้องคดีสำคัญ

คดีที่ผู้ต้องหาเป็นผู้มีอิทธิพล หรือคดีที่ประชาชนสนใจ หรือคดีความผิดบางประเภทที่รัฐมี นโยบายป้องกันและปราบปรามเป็นพิเศษ ซึ่งสำนักงานอัยการสูงสุดได้แจ้งให้ทราบเพื่อถือปฏิบัติ นั้น ในกรณีที่ จะมีคำสั่งไม่ฟ้องทุกข้อหาหรือบางข้อหา ให้ทำความเห็นเสนอสำนวนตามลำดับชั้นถึงอธิบดีเพื่อพิจารณาสั่ง (ระเบียบฯ ข้อ ๕๓) หนังสือกรมอัยการที่ มท.๑๒๐๓/ว๓๙ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๑ กำหนดว่า คดีที่ ผู้ต้องหาเป็นผู้มีอิทธิพล คือ คดีที่ผู้ต้องหาเป็นบุคคลมีพฤติการณ์เป็นที่รู้จักกันอยู่ทั่วไปในท้องถิ่นนั้นว่ามี ส่วน เกี่ยวข้องกับการดำเนินการหรือจัดตั้ง ควบคุม คุ้มครองหรือได้รับประโยชน์จากกิจการ สถานบริการหรือแหล่ง รายได้ที่ดำเนินการโดยฝ่าฝืนกฎหมายหรือกระทำการอย่างอื่นเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และอยู่ในฐานะที่อาจจะโน้มน้ำหนักจิตใจเจ้าพนักงานในการกระทำ หรือไม่กระทำการในตำแหน่งหน้าที่ได้ และ ความผิดที่ต้องหานั้นเกี่ยวกับความผิด ๙ ประเภทซึ่งความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินได้จัดอยู่ในความผิด ๙ ประเภท ในหนังสือกรมอัยการดังกล่าว ส่วนคดีที่ประชาชนสนใจตามหนังสือกรมอัยการดังกล่าวให้ความหมายว่า คือ คดีที่สื่อมวลชนเสนอเป็นข่าวใหญ่ ส่วนคดีความผิดบางประเภทที่รัฐมีนโยบายป้องกันและปราบปรามเป็น พิเศษซึ่งสำนักงานอัยการสูงสุดได้แจ้งให้ทราบเพื่อถือปฏิบัติ นั้น ไม่มีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวล กฎหมายอาญาอยู่ในประเภทความผิดดังกล่าว ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินจึงอาจเป็นคดีสำคัญได้กรณีเดียวคือคดี ที่ประชาชนสนใจ ที่จะต้องดำเนินการตามระเบียบฯ ข้อ ๕๓ หากพนักงานอัยการเห็นว่ากรณีดังกล่าวมิใช่คดี สำคัญและสั่งไม่ฟ้องโดยไม่เสนอสำนวนตามลำดับชั้นถึงอธิบดีเพื่อพิจารณาสั่ง แต่สำนักงานอัยการสูงสุดเห็นว่า เข้าลักษณะคดีสำคัญ ย่อมถือเป็นคำสั่งไม่ฟ้องที่ไม่ชอบ

๖. การสั่งไม่ฟ้องโดยอ้างเหตุผลว่ายกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่ผู้ต้องหา

ในคำพิพากษาของศาล มักปรากฏอยู่เสมอว่าเหตุผลในการพิพากษายกฟ้องคดีอาญาเพราะศาลยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั้นน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำผิดนั้น เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่จำเลย” แต่ในการวินิจฉัยสิ่งคดีของพนักงานอัยการ พนักงานอัยการจะสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาโดยเหตุผลว่ายกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่ผู้ต้องหาอย่างเดียวกับการพิพากษาของศาลดังกล่าวไม่ได้ ถือเป็นคำสั่งไม่ฟ้องที่ไม่ชอบ เพราะไม่มีกฎหมายบัญญัติให้พนักงานอัยการสั่งคดีโดยเหตุเช่นนั้นได้ หากพยานหลักฐานยังไม่ชัดเจนหรือยังเป็นที่สงสัย พนักงานอัยการก็ต้องสั่งสอบสวนเพิ่มเติมให้ได้ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติเสียก่อน หากสอบสวนเพิ่มเติมจนเสร็จสิ้นกระแสนี้แล้ว ยังไม่ได้พยานหลักฐานที่ชัดเจนเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาได้ จึงจะมีคำสั่งไม่ฟ้องโดยเหตุผลว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอพิสูจน์ความผิดของจำเลยหรือพยานหลักฐานไม่พอฟ้อง

๗. การสั่งไม่ฟ้องในความผิดที่อยู่ในเงื่อนไขของข้อ ๖ ในการพิจารณาสำนวนการสอบสวน พนักงานอัยการต้องพิจารณาเรื่องเงื่อนไขข้อ ๖ ก่อน ในกรณีที่คดีใดมีเงื่อนไขข้อ ๖ ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๕๔ พนักงานอัยการต้องมีคำสั่งยุติการดำเนินคดี จะมีคำสั่งไม่ฟ้องไม่ได้ เช่น หนังสือมอบอำนาจให้ร้องทุกข์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวไม่ถูกต้อง ถือว่ามีได้ร้องทุกข์ตามระเบียบ การที่พนักงานอัยการไม่ได้มีคำสั่งยุติการดำเนินคดีกับผู้ต้องหา กลับมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาตามข้อกล่าวหาและส่งสำนวนพร้อมความเห็นไปยังผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเพื่อพิจารณา จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดที่กำหนดไว้ (หนังสือสำนักงานคดีอัยการสูงสุดที่ อส๐๐๒๓.๒/๖๕ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๓)

๓.๒.๙ การยื่นฟ้องโดยไม่รอผลการวินิจฉัยของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัด

ในกรณีที่พนักงานอัยการมีสั่งฟ้องผู้ต้องหาบางข้อหา และคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาบางข้อหา โดยส่งสำนวนคดีไปยังผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี แต่ยังไม่ทราบผลการพิจารณาของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดว่าเห็นชอบหรือแย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการหรือไม่ และปรากฏว่าคดีจะครบกำหนดฝากขังครั้งสุดท้าย ทำให้เกิดปัญหาแก่พนักงานอัยการว่าควรจะยื่นฟ้องผู้ต้องหาในข้อหาที่สั่งฟ้องไปก่อนเพื่อมิให้ศาลปล่อยตัวผู้ต้องหาไปหรือไม่ โดยเฉพาะคดีอุกฉกรรจ์คดีใกล้ขาดอายุความ หรือคดีที่มีพฤติการณ์ว่าอาจไม่สามารถติดตามจับผู้ต้องหามาฟ้องได้อีก เช่น ผู้ต้องหาเป็นชาวต่างชาติอาจเดินทางออกนอกราชอาณาจักร ในปัญหานี้ต้องแยกพิจารณาเป็น ๒ กรณี คือ

๑. กรณีข้อหาที่สั่งฟ้องและข้อหาที่สั่งไม่ฟ้องเป็นความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องผู้ต้องหาในข้อหาที่สั่งฟ้องไปก่อนได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๔๓ (๒) แต่โดยปกติแล้วพนักงานอัยการควรรอผลการพิจารณาของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน กรณีที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดมีความเห็นแย้ง ก็ต้องรอคำชี้ขาดของอัยการสูงสุดก่อน (ตามระเบียบฯ ข้อ ๖๕) เพราะหากพนักงานอัยการรีบยื่นฟ้องข้อหาที่สั่งฟ้องไปก่อน และศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว หากอัยการสูงสุดไม่ทราบว่าคุณคดีที่ฟ้องศาลไปก่อนดังกล่าวศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว และมีคำชี้ขาดให้ฟ้อง พนักงานอัยการก็ไม่สามารถยื่นฟ้องผู้ต้องหาตามคำสั่งอัยการ

สูงสุดได้อีก เพราะจะเป็นการฟ้องซ้ำ หรือหากเป็นกรณีที่มีความปรากฏต่ออัยการสูงสุดว่าข้อหาที่ฟ้องศาลไปก่อนศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว ก็จะเป็นการบังคับให้อัยการสูงสุดต้องสั่งยุติการดำเนินคดีให้ข้อหาที่มีความเห็นแย้ง ซึ่งอาจถือเป็นความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการผู้กระทำการดังกล่าว อย่างไรก็ตามกรณีที่เกิดจะขาดอายุความหรือมีเหตุอย่างอื่นอันจำเป็นต้องรีบฟ้อง พนักงานอัยการจะยื่นฟ้องตามความเห็นแย้งของผู้บัญชาการตรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดไปก่อนตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๔๕ วรรคสองก็ได้ โดยไม่ต้องรอคำชี้ขาดของอัยการสูงสุด

๒. กรณีที่ข้อหาที่พนักงานอัยการสั่งฟ้อง และข้อหาที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องเป็นความผิดต่างกรรมกัน พนักงานอัยการอาจยื่นฟ้องข้อหาที่สั่งฟ้องต่อศาลไปก่อนได้ ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๔๓ (๒) เพื่อให้ตัวผู้ต้องหาอยู่ถูกขังอยู่ในอำนาจศาล หากอัยการสูงสุดชี้ขาดให้ฟ้องในข้อหาที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง พนักงานอัยการก็สามารถยื่นฟ้องผู้ต้องหาในข้อหาดังกล่าวต่อศาลได้อีก ไม่เป็นการฟ้องซ้ำ

ส่วนที่ ๔ การสั่งคดีความผิดฐานลักทรัพย์ (มาตรา ๓๓๔)

มาตรา ๓๓๔ ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท

ความผิดฐานลักทรัพย์นอกจากผู้กระทำความผิดจะต้องมีการกระทำโดยเจตนาตามบทบัญญัติทั่วไปของประมวลกฎหมายอาญาแล้ว จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบความผิดดังต่อไปนี้ด้วย

๑. ผู้ใด เอาไป
๒. ทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย
๓. โดยทุจริต

๔.๑ การเอาไป การเอาไปต้องเป็นการแย่งกรรมสิทธิ์ไปโดยเด็ดขาดและแย่งการครอบครองในทรัพย์ที่ลักด้วย โดยถือว่าเป็นการตัดกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองทันทีที่ทรัพย์ถูกลัก จะนำหลักการครอบครองปรปักษ์หรือหลักการซื้อขายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้ในการวินิจฉัยว่ากรรมสิทธิ์โอนไปแล้วหรือไม่ ไม่ได้ เช่น อ้างว่าทรัพย์ที่เอาไปกรรมสิทธิ์ยังไม่ตกมาเป็นของผู้ต้องหาหรือจำเลยเพราะครอบครองมายังไม่ครบกำหนดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒ และ ๑๓๘๓ กรรมสิทธิ์ยังเป็นของผู้เสียหายอยู่ ยังไม่เป็นการแย่งกรรมสิทธิ์อันเป็นองค์ประกอบความผิดฐานลักทรัพย์ อย่างนี้ย่อมไม่อาจอ้างได้ หรืออ้างว่าเมื่อเลือกซื้อทรัพย์ที่วางเสนอขายตามห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อแล้ว กรรมสิทธิ์ตกมาเป็นของผู้ต้องหาหรือจำเลยแล้ว ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีหน้าที่เพียงชำระราคา หากไม่ชำระราคา ผู้ขายก็มีสิทธิยึดหน่วงสินค้าไว้ ตาม ป.พ.พ.มาตรา ๔๖๘, ๔๘๖ กรณีเป็นเพียงผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ ก็ไม่อาจยกขึ้นอ้างได้เช่นกันเพราะ ป.พ.พ.ลักษณะซื้อขายใช้บังคับเฉพาะการซื้อขายที่ได้กระทำโดยสุจริตเท่านั้น นอกจากนั้นการจะเป็นความผิดสำเร็จต้องมีการพาทรัพย์เคลื่อนที่จากจุดที่ตั้งเดิม หากทรัพย์ยังไม่เคลื่อนที่ก็เป็นความผิดเพียงฐานพยายามลักทรัพย์

- ความผิดฐานลักทรัพย์คือการเอาทรัพย์ของผู้อื่นไปโดยเจตนาทุจริต การที่จะถือว่าเป็นการเอาไปจะต้องประกอบด้วยลักษณะ ๒ ประการ คือ แย่งการครอบครองและพาทรัพย์เคลื่อนที่ ข้อเท็จจริงได้ความเพียงพอว่า จำเลยใช้อาวุธปืนตบผู้เสียหายจากนั้นกระชากสร้อยคอทองคำพร้อมกระดุกเหลี่ยมทองจากคอผู้เสียหาย

จนขาดตกลงที่พื้น โดยจำเลยไม่ได้หยิบเอาสร้อยคอทองคำพร้อมกระดุกเหลี่ยมทองที่ตกลงที่พื้นนั้นแต่อย่างใด เห็นว่า ขณะที่จำเลยกระชากสร้อยคอทองคำพร้อมกระดุกเหลี่ยมทองของผู้เสียหาย สร้อยคอทองคำพร้อมกระดุกเหลี่ยมทองที่อยู่ในมือนั้น จำเลยก็เพียงมุ่งหมายที่จะให้สร้อยคอทองคำพร้อมกระดุกเหลี่ยมทองหลุดจาก **คอผู้เสียหายอันมีลักษณะเป็นเพียงแฉ่งการครอบครองเท่านั้น** แต่หลังจากสร้อยคอทองคำและกระดุกเหลี่ยมทองขาดตกลงที่พื้นแล้ว จำเลยก็ไม่ได้เข้ายึดถือเอาสร้อยคอทองคำพร้อมกระดุกเหลี่ยมทอง อันจะเห็นได้ว่ามีการพาทรัพย์สินเคลื่อนที่ไปแต่อย่างใด การกระทำดังกล่าวจึงยังไม่เป็นการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปสำเร็จ เป็นความผิดฐานพยายามชิงทรัพย์ (ฎ.๘๔๐๖/๒๕๕๑)

- การที่จำเลยซึ่งเป็นพนักงานขายสินค้าของผู้เสียหายอ้างว่าร้าน ร. สั่งซื้อสินค้าและต้องการด่วน จำเลยขอรับสินค้าไปส่งเอง ทั้งที่ความจริงร้าน ร. ไม่ได้สั่งซื้อ จำเลยไม่นำสินค้าดังกล่าวไปส่งให้และไม่ปรากฏว่าจำเลยไปขายสินค้าดังกล่าวให้แก่ใคร สินค้าดังกล่าวเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้เสียหาย เมื่อจำเลยประสงค์ต่อผลเอาสินค้าดังกล่าวของผู้เสียหายไปแต่แรก แสดงว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น อันเป็นการ**แย่งกรรมสิทธิ์ทรัพย์สิน**ของผู้เสียหายซึ่งผู้เสียหายไม่ได้อนุญาตให้จำเลยกระทำการดังกล่าวได้ แล้วจำเลยพาทรัพย์สินเคลื่อนที่ไป จึงเป็นการกระทำโดยเจตนาทุจริตเพื่อได้ทรัพย์สินของผู้เสียหายดังกล่าวไป การกระทำของจำเลยจึงครบองค์ประกอบความผิดฐานลักทรัพย์ (ฎ.๒๖๘๘/๒๕๕๔)

- การที่จำเลยกับพวกมีเจตนาลักหม้อแปลงไฟฟ้าของผู้เสียหายโดยขึ้นไปเสาไฟฟ้าแล้วใช้เลื่อยตัดสายลวดสลิงที่ยึดหม้อแปลงไฟฟ้างดังกล่าวใช้เชือกผูกผลักลงจากคานบนเสาไฟฟ้า **เมื่อหม้อแปลงไฟฟ้าเคลื่อนจากจุดที่ติดตั้งเดิมและถูกเคลื่อนมาอยู่บนพื้นดิน** ถือว่าเป็นการเอาไปซึ่งทรัพย์สินหม้อแปลงไฟฟ้าอันเป็นความผิดฐานลักทรัพย์สำเร็จแล้ว **แม้จำเลยกับพวกจะยังไม่ทันยกหม้อแปลงไฟฟ้าขึ้นรถยนต์กระบะของจำเลยเพราะหม้อแปลงไฟฟ้ามีน้ำหนักมากก็ตาม** หาใช่เป็นเพียงพยายามลักทรัพย์ไม่ (ฎ.๖๐๘๐/๒๕๕๖)

- การที่จำเลยไปนั่งคร่อมบนรถจักรยานยนต์ของผู้เสียหาย เป็นการลงมือกระทำความผิดฐานลักทรัพย์แล้ว **แม้จำเลยจะสตาร์ทเครื่องด้วยเท้าไม่ติดและต่อสายตรงไม่สำเร็จ** แต่จำเลยก็ได้**พารถเคลื่อนที่ไปจากที่จอดไว้ ๕ ถึง ๑๐ เมตร** เป็นการพาทรัพย์สินเคลื่อนที่ไปได้แล้ว การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดสำเร็จฐานลักทรัพย์ (ฎ.๓๔๖๓/๒๕๕๔)

- จำเลยที่ ๒ ลักรถยนต์ของผู้เสียหายโดยหลอกจำเลยที่ ๑ ให้ขับรถยนต์มากรรถยนต์ของผู้เสียหายไป จำเลยที่ ๒ จึงเป็นตัวการในการลักทรัพย์รถยนต์โดยใช้จำเลยที่ ๑ เป็นเครื่องมือ เมื่อจำเลยที่ ๑ ขับรถยนต์มาจอดด้านหน้ารถยนต์ผู้เสียหายและยกรถยนต์ผู้เสียหายด้านหน้าขึ้นเกยบนคานรถยก **ใช้โซ่คล้องรถทั้งสองคันไว้ในลักษณะรถยกพร้อมจะขับเคลื่อนพารถยนต์ของผู้เสียหายออกไปได้** ถือว่าจำเลยที่ ๒ เข้ายึดถือและแย่งสิทธิครอบครองรถยนต์ของผู้เสียหายไปได้โดยสมบูรณ์แล้ว การกระทำของจำเลยที่ ๒ จึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ มิใช่อยู่ในชั้นพยายาม (ฎ.๑๒๘๐/๒๕๕๕)

- การที่ผู้เสียหายที่ ๒ ส่งมอบบัตรเครดิตไปให้ผู้เสียหายที่ ๑ ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ที่ผู้เสียหายที่ ๑ ระบุไว้ในใบสมัครสมาชิกบัตรเครดิต แม้ผู้เสียหายที่ ๑ จะย้ายออกไปจากบ้านเช่าหลังดังกล่าวแล้ว แต่ผู้เสียหายที่ ๒ **ก็มีได้มีเจตนาส่งมอบบัตรเครดิตให้แก่จำเลยกับพวกที่เข้ามาอยู่ในบ้านหลังดังกล่าวต่อจากผู้เสียหายที่ ๑** กรณีจึงมิใช่เป็นการส่งมอบบัตรเครดิตให้แก่จำเลยกับพวกโดยสำคัญตัวผิดว่าจำเลยกับพวกคือผู้เสียหายที่ ๑ เมื่อจำเลยกับพวก**รับบัตรเครดิตไว้และยึดถือเป็นของตนเองเพื่อนำไปใช้ประโยชน์โดยทุจริตเป็นการแย่งการครอบครอง** การกระทำของจำเลยกับพวกจึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ (ฎ.๔๒๔๓/๒๕๕๕)

กรณีหลักทรัพย์ในห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อ ซึ่งให้ลูกค้าเลือกสินค้าที่ต้องการก่อนและนำไปชำระเงินที่พนักงานเก็บเงินในภายหลัง หากลูกค้าเอาสินค้าใส่ไว้ตามตัวโดยยังไม่ได้เดินผ่านเคาน์เตอร์พนักงานเก็บเงิน จะถือว่าเป็นการลักทรัพย์หรือไม่ เพราะลูกค้าสามารถนำไปชำระเงินที่พนักงานเก็บเงินก่อนออกจากร้านได้ หรืออาจเปลี่ยนใจไม่ซื้อสินค้าดังกล่าวโดยนำไปวางคืนก็ได้ เช่น ลูกค้าหยิบปากกาและเลือกสินค้าอื่น การถือปากกาไว้ในมืออาจไม่สะดวกในการเลือกสินค้าอื่น จะเอาใส่รถเข็นก็อาจลอดตะแกรงรถเข็นตกไปที่พื้น จึงเอาปากกาเสียบไว้ที่กระเป๋าเสื้อไว้ชั่วคราว และถูกจับขณะอยู่ในร้านโดยลูกค้ายังไม่เดินผ่านเคาน์เตอร์พนักงานเก็บเงิน จะถือว่าเป็นการลักทรัพย์สำเร็จแล้วหรือไม่ จะถือว่าได้นำทรัพย์สินที่ตั้งแต่หยิบจากจุดที่ทางร้านวางสินค้าไว้หรือไม่ หรือว่าจะเป็นความผิดสำเร็จเมื่อนำผ่านพนักงานเก็บเงินไปแล้ว และจะนำหลักกฎหมายลักษณะซื้อขายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้วินิจฉัยได้หรือไม่ ศาลฎีกาได้เคยมีคำวินิจฉัยว่า ความผิดสำเร็จตั้งแต่นำทรัพย์สินที่จากจุดที่วางสินค้าแล้ว แม้ยังไม่ผ่านจุดที่พนักงานเก็บเงินอยู่ก็เป็นความผิดสำเร็จแล้ว หากพฤติการณ์ของผู้กระทำปรากฏว่ามีเจตนาลักทรัพย์ และจำเลยจะอ้างว่าเมื่อเลือกและหยิบสินค้าออกมาตามต้องการแล้ว กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินดังกล่าวย่อมโอนมาเป็นของจำเลยทันทีเพราะเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๖๐ ประกอบด้วยมาตรา ๑๙๕ วรรคสองไม่ได้ สำหรับกรณีตัวอย่างถ้ามีเจตนาลักทรัพย์โดยทุจริตแล้ว ย่อมเป็นไปตามหลักกฎหมายลักษณะซื้อขายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์

- จำเลยเดินเข้าไปในร้านค้าเซเว่นอีเลฟเว่น แล้วเข้าไปหยิบชอคคอก โดนัท และหมากฝรั่ง แล้วนำสินค้าดังกล่าวมาชำระเงินที่เคาน์เตอร์ จากนั้นจำเลยเดินดูสินค้าอื่น ๆ ภายในร้านต่อและหยิบยางลบใส่ลงในกระเป๋ากางเกงด้านข้าง แล้วยังเดินวนเวียนดูสินค้าภายในร้านต่อไป พนักงานของร้านจึงโทรศัพท์แจ้งเจ้าพนักงานตำรวจ ต่อมาเจ้าพนักงานตำรวจมาที่ร้าน และให้จำเลยหยิบสินค้าที่ซุกซ่อนอยู่ในเสื้อ กางเกง และกระเป๋ากางเกงของจำเลยออกมา ปรากฏว่าจำเลยซุกซ่อนสินค้าไว้ทั้งหมดรวม ๒๒ ชิ้น พร้อมหยิบมีดปลายแหลม ๑ เล่มซึ่งเห็นบ่อยที่ขอบกางเกงด้านหลังออกมาด้วย เจ้าพนักงานตำรวจจึงจับกุมจำเลย แจ้งข้อหาแก่จำเลยว่า ลักทรัพย์ผู้อื่นในเวลากลางคืนและพาอาวุธผิดไปในเมือง หมู่บ้านทางสาธารณะ โดยไม่มีเหตุสมควร จำเลยให้การรับสารภาพ ที่จำเลยนำสืบแก้อ้างว่า จำเลยเข้าไปในร้านเซเว่นอีเลฟเว่นที่เกิดเหตุเพื่อจะซื้อสินค้าในการเลือกซื้อสินค้านั้นจำเลยไม่ใช่ตะกร้าของทางร้าน แต่เนื่องจากสินค้าที่เลือกซื้อมีจำนวนหลายรายการจึงนำไปห่อไว้ในเสื้อ ขณะที่เจ้าพนักงานตำรวจเข้ามาในร้านและจะทำการจับกุมนั้น จำเลยยืนอยู่ที่หน้าเคาน์เตอร์เก็บเงินเตรียมที่จะชำระเงิน ซึ่งในวันดังกล่าวจำเลยมีเงินติดตัว ๑๐,๐๐๐ บาทเศษ และมีเครื่องประดับอาทิ เช่น สร้อยคอทองคำ สร้อยข้อมือทองคำ แหวนพลอย และแหวนทองคำ ในขณะที่เจ้าพนักงานตำรวจทำการจับกุม จำเลยมีอาการมึนเมาสุราอยู่ เห็นว่า การตรวจค้นได้ทรัพย์สินของผู้เสียหายที่วางขายในร้านจำนวนถึง ๒๒ รายการ ไม่ใช่อยู่ในวิสัยที่ผู้มาซื้อสินค้าจะนำไปห่อไว้ในเสื้อผ้าที่สวมใส่ ที่จำเลยอ้างว่าก่อนมาที่ร้านของผู้เสียหาย จำเลยดื่มสุรามามากจนมีอาการมึนเมาไม่รู้สำนึกและขาดสติก็เป็นเพียงคำกล่าวอ้างลอย ๆ เพราะการหยิบทรัพย์สินที่วางขายจำนวนมากและหลากหลายชนิดไปซุกซ่อนไว้ในเสื้อผ้าของจำเลยย่อมไม่ใช่โอกาสปฏิกิริยาของคนขาดสติ ส่วนที่จำเลยฎีกาว่าจำเลยไม่มีเจตนากระทำความผิดฐานลักทรัพย์ จำเลยมีเงินติดตัวอยู่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ บาทพร้อมที่จะชำระค่าสินค้านั้น เห็นว่าพฤติการณ์การกระทำของจำเลยที่ซุกซ่อนทรัพย์สินซึ่งเป็นสินค้าที่วางขายไว้ในเสื้อผ้าในลักษณะกระจายหลายแห่งย่อมเป็นการปกปิดเพื่อไม่ให้ผู้อื่นเห็นทรัพย์สินที่จำเลยเอาไปดังกล่าวและเป็นการกระทำที่ชี้ให้เห็นเจตนาว่าจำเลยประสงค์เอาทรัพย์สินดังกล่าวไปโดยทุจริต และที่จำเลยฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายว่า การกระทำของจำเลยไม่ครบองค์ประกอบความผิดฐานลักทรัพย์ เนื่องจากผู้เสียหายนำสินค้าซึ่งเป็นร้านเซเว่นอีเลฟเว่นมาวางเพื่อจำหน่าย